

HAKAMETSÄN TAIDEOHJELMA

24.10.2023

Hakametsä
Sport Campus

PUBLIC ART
AGENCY FINLAND

Tulevaisuuden Hakametsästä löytyy puitteet niin huippu-urheilijan päivittäisiin treeneihin, kuntoliikkujan rauhoittaviin metsäkävelyihin, lasten liikuntaharrastuksiin kuin urheilu-uraan tähtäävien nuorten koulutukseen ja asumiseen.

Tulevaisuuden Hakametsässä taide liikuttaa eri tasoilla. Vastuullisesti toteutettu taide rakentaa omalta osaltaan alueesta kiinnostavaa ja kutsuvaa kaupunkitilaa, jossa on ilo liikkua yksin ja yhdessä.

■ Hävainnekuva PEAB Oy:n ja YH Kotien laatimasta Hakametsä Sport Campus kilpailuvaiheen konseptisuunnitelmasta. Kuva: Arkkitehdit Kontukoski Oy.

1. Lähtökohdat – Jääkiekon pyhätöstä kaikkien urheilupaikaksi...4	
<i>Hakametsän historia ja arkkitehtuuri.....</i>	<i>5</i>
<i>Kaupunkikuva ja muu ympäristö – eri aikakausien kerrokset uuden rakentamisen pohjana</i>	<i>7</i>
<i>Tulevaisuuden Hakametsä – tilaa urheilulle, asumiselle ja opiskelulle</i>	<i>9</i>
2. Hakametsän julkisen taiteen konsepti	11
<i>Taide ja urheilu</i>	<i>12</i>
<i>Taiteen temaattiset lähtökohdat ja tavoitteet.....</i>	<i>13</i>
<i>Pysyvää ja väliaikaista taidetta – paikkasidonnaista ja aikasidonnaista taidetta</i>	<i>15</i>
<i>Saavutettavuus ja vastuullisuus</i>	<i>23</i>
<i>Teosten sijoittelu.....</i>	<i>25</i>
3. Julkisen taiteen prosessit ja käytännöt Hakametsässä	31
<i>Ideasta valmiiseen teokseen – aikajana pysyvälle ja väliaikaiselle taiteelle</i>	<i>32</i>
<i>Roolit ja työnjako alueen taiteen toteutuksessa.....</i>	<i>34</i>
<i>Taiteilijavalintojen tavat ja sopimuskäytännöt.....</i>	<i>35</i>
<i>Teosten omistus, huolto ja elinkaari</i>	<i>38</i>
<i>Rahoitus.....</i>	<i>39</i>
4. Yhteenveto.....	41

1.

Lähtökohdat

–

**Jääkiekon pyhätöstä
kaikkien urheilupaikaksi**

Hakametsän historia ja arkkitehtuuri

Hakametsän jäähalli valmistui vuoden 1965 MM-kisoihin, ja se oli valmistuessaan vuonna 1964 **ensimmäinen jäähalli Suomessa**. Hallin aikaansaamisessa keskeisessä roolissa oli ”Jäähalli Tampereelle” -kansalaisliike, joka ajoi aktiivisesti asiaa. Ennen jäähallin valmistumista Tampereella otteluita pelattiin Koulukadun tekojääradalla, mutta ulkokentällä sekä katsojat että pelaajat olivat sään armoilla.

1960-luku oli Suomessa suurten murrosten vuosikymmen, teollistumisen myötä laajoja joukkoja muutti maalta kaupunkiin ja Tamperekin kasvoi uusilla asuinalueilla. Hakametsän viereisten alueiden Kalevan ja Kissanmaan rakentaminen oli alkanut jo 1940-luvulla ja niitä täydennettiin 60-luvulla. 1960-luvulla myös hyvinvointivaltion peruspalveluita kehitettiin.

Myös Hakametsän halli on rakennettu betonista aikakauden ihanteiden mukaisesti.

Yhteiskunnalliset muutokset heijastuivat myös aikakauden arkkitehtuuriin ja kaupunkitilan ihanteisiin. Betonirakentaminen yleistyi ja lähiöajattelu oli kaupunkisuunnittelussa voimissaan. Betonista rakennettiin myös Hakametsän jäähalli. Hallin suunnitteli tamperelainen

■ Hakametsän hallin tunnusomaiset vinot betonipalkit ovat tulleet tutuiksi urheilun ystäville ympäri Suomen. Kuva: Museovirasto. Kuvaaja Lars Hugo Salonen. 1965.

Hakametsän halli on palvellut suomalaisen jääkiekon suurena näyttämönä ja muodostunut suomalaisen jääkiekon pyhätöksi.

arkkitehti Jaakko Tähtinen ja hallia pidetään edelleen hänen keskeisempänä suunnittelutyönään.

Jäähallia voidaan pitää suomalaisen betonirakentamisen taidonnäytteenä. Jykevä ja monumentaalinen julkisivu rytmittyy esiin jätetyistä vinoista betonisista vetotangoista. Hallin kaareva riippukatto on omintakeinen, ja sen rakenteet suunnitteli tanskalainen insinööritoimisto Chr. Ostenfeld ja W Jønson.

Hallissa on 60-luvulta lähtien pelattu kansallisen ja kansainvälisen tason jääkiekkoa. Se on palvellut suomalaisen jääkiekon suurena näyttämönä ja muodostunut tietyllä tavalla suomalaisen jääkiekon pyhätöksi. Sen suojissa on vuodatettu hikeä ja kyyneleitä, jännitetty ja petytty. Jääkiekon lisäksi hallissa on järjestetty erilaisia messuja ja muita tapahtumia.

Rakennusta on valmistumisen jälkeen peruskorjattu useaan otteeseen. Vuonna 1974 jäähallin viereen rakennettiin harjoitushalli, joka tunnetaan nimellä Haka 2. Vuonna 2021 SM-liigan ottelut siirtyivät uuteen Nokia Areenaan. Hakametsä muuttuu siis tulevaisuudessa jääkiekon leimaamasta paikasta kaikkien urheiluympäristöksi, jossa on tilaa eri lajien ammattilaisille, kuntoliikujille ja urheilufaneille sekä asumiselle ja opiskelulle rinnakkain.

■ Jäähalli toi toivotun mahdollisuuden pelata ja katsoa otteluita sisätiloissa. Kuvat: Museovirasto. Kuvaaja Matti Poutvaara. 1965–1974.

■ Jääkiekon SM-liigan pelien siirryttyä Tampereen uuteen Areenaan, Hakametsän halli odottaa ympärillään tapahtuvaa alueen muutosta. Kuva: Miina Pohjolainen. 2022.

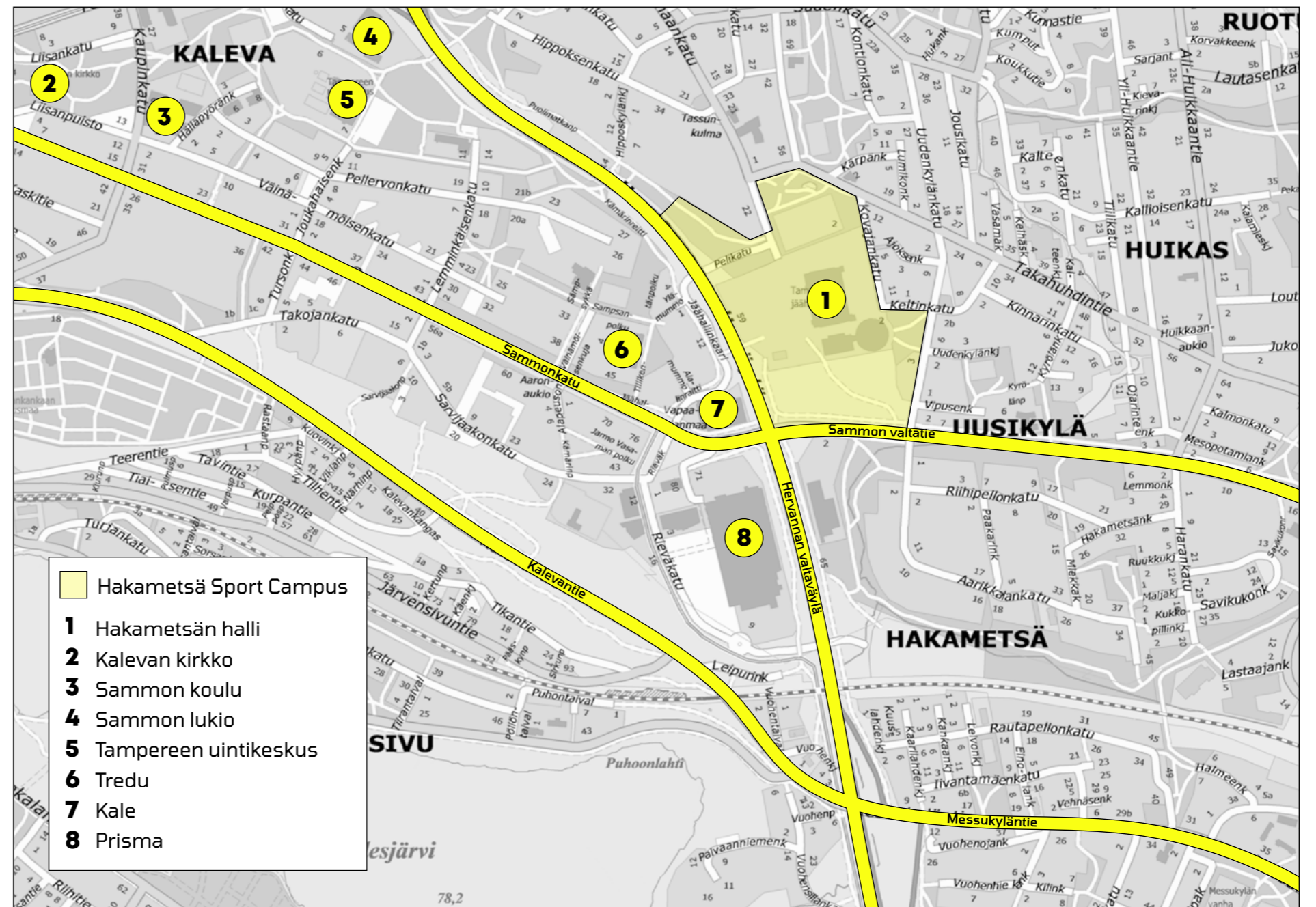
Kaupunkikuva ja muu ympäristö – eri aikakausien kerrokset uuden rakentamisen pohjana

Kaupunkikuvallisesti Hakametsän lähiympäristössä on eri aikakausien kerrostumia 1940-luvun omakotitalorakentamisesta, 1950–1970-lukujen kerrostaloarkkitehtuuriin ja 2000-luvun täydennysrakentamiseen. Eläväinen kaupunkitila muodostuu näistä eri aikakausien rakennusten vuoropuhelusta ja niiden esiin tuomasta ajallisesta ulottuvuudesta kaupunkitilassa.

Kalevan alue on rakentunut 1940-luvun lopulta lähtien funktionalismin kaavoitusperiaatteiden mukaan lamelli- ja kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Se on yksi yhtenäisimmistä sodan jälkeisistä kaupunginosista Tampereella. Hakametsän itäpuolelle jäävä Kissanmaan alue edustaa puolestaan pientalovaltaista sotien jälkeistä omakotitaloasumista. Myös Uusikylä on pääosin pientalovaltaista aluetta. Hipposkylän kokonaisuus on tunnistettu Hakametsän lähiympäristöjen inventoinneissa paikallisesti arvokkaaksi kohteeksi.

Hakametsän läheisyyteen on parhaillaan rakentumassa Puisto-Kalevan asuinkorttelit, ja myös Sammonkadun Hervannan valtavyölyn viereiset korttelit on rakennettu 2000-luvulla. Kalevan kauppakeskus sekä Kalevan Prisma ovat keskeisiä kauppakeskittyymiä alueella.

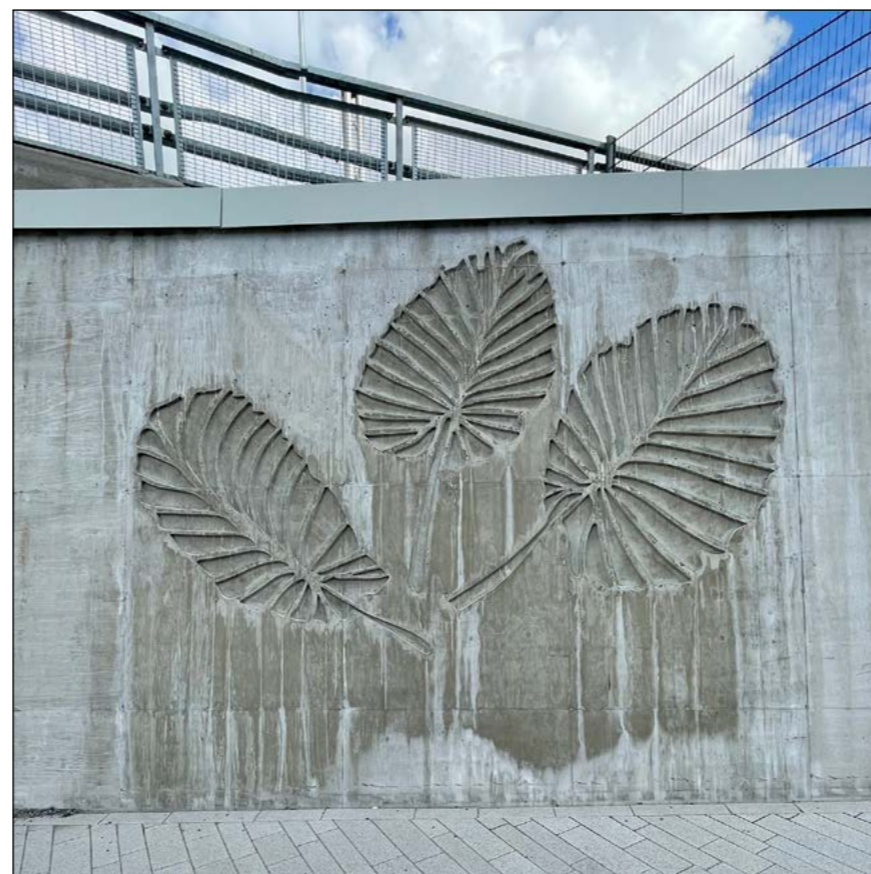
Viheralueista keskeisimpiä ovat itse Hakametsä vanhoine mäntyineen sekä Kissanmaan puolella sijaitseva Tapiolanpuisto. Jäähallirakennuksen lisäksi alueen

■ Kartta Tampereen kaupungin Oskari-palvelu, muokkaus PAAF.

■ Matti Kalkamon teos Betoniviidakko (2021) on toteutettu Hervannan valtavyhlän kevyen liikenteen alikulun tukimuureihin. Moniosaisessa teoksessa on kasveja ja eläimiä. Kuvat: Miina Pohjolainen, 2022.

■ Oikealla: Kerrostalovaltaisen Kalevan keskellä kohoaa Raili ja Reima Pietilän suunnittelema, 1966 valmistunut Kalevan kirkko. 2006 suojeltu kirkko on myös tuon ajan betonirakentamisen helmi. Kuva: Museovirasto. Kuvaaja Teuvo Kanerva. 1979.

siluettiin vaikuttaa lämpövoimalaitoksen korkea piippu, joka tullaan säilyttämään.

Liikenteellisesti Hakametsän alue jää isojen valtateiden kulmaukseen. Hervannan valtavyhlyä kulkee lännessä ja Sammon Valtatie alueen eteläpuolella. Ratikka kulkee aivan lähelle, ja kehityshankkeen myötä pyöräilyreitit ja kehitetään. Alueen parkkipaikat tullaan korvaamaan pysäköintilaitoksilla ja autoliikenne rajataan alueen ulkolaidoille lukuun ottamatta huoltoajoa.

Aiempia julkisia taideteoksia Hakametsän läheltä löytyy mm. Hervannan valtavyhlän alikulutunnelin tukimuureista, joihin on vuonna 2021 valmistunut kuvanveistäjä Matti Kalkamon teos Betoniviidakko. Itse alikulkuun on aikoinaan toteutettu seinämaalauksia. Kissanmaankadun asuintalon tontilla sijaitsee vuonna 1969 valmistunut tamperelaisen kuvanveistäjän Unto Hietasen teräsbetonista valmistettu Naula-veistos.

Tulevaisuuden Hakametsä – tilaa urheilulle, asumiselle ja opiskelulle

Miltä tulevaisuuden Hakametsä sitten näyttää ja mitä sieltä löytyy? **Hakametsä rakentuu tulevaisuudessa urheilua, asumista ja oppimista yhdistäväksi kokonaisuudeksi.** Hakametsän monumentaalinen vanha jäähalli säilyy alueen sydämenä ja saa vierelleen uusia tiloja urheilulle.

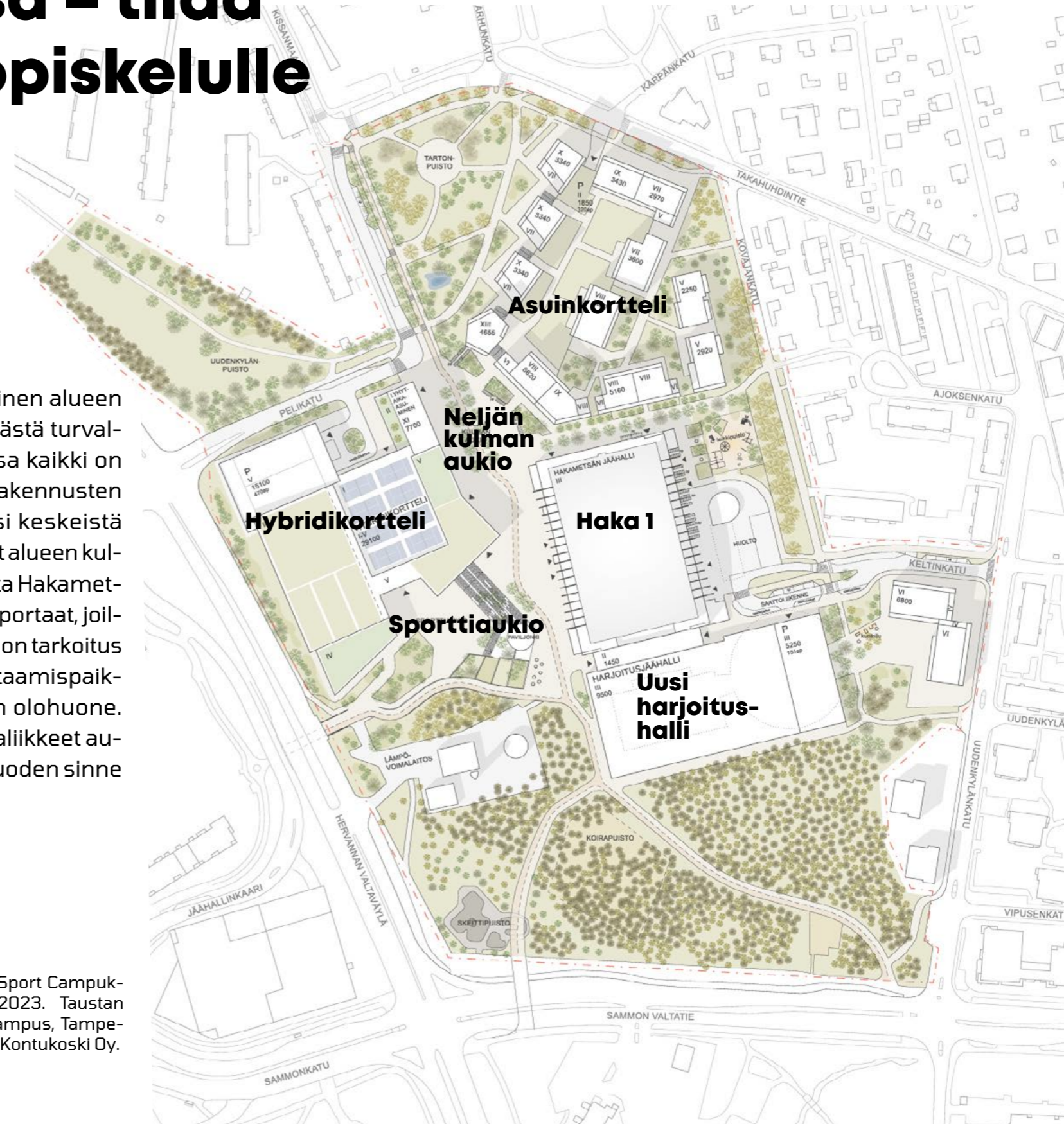
Tulevaisuuden Hakametsästä löytyy liikuntamahdollisuuksia niin eri lajien harrastajille, kuntoliikkujille, urheiluoiskelijoille kuin huippu-urheilijoillekin. Tavoitteena on, että alueesta muodostuu elävä pienoiskaupunginosa, josta löytyy urbaania sykettä mutta myös rauhallisia viher- ja virkistysalueita sekä asuinkortteleita.

Hakametsästä tulee turvallista kävelyaluetta, jossa kaikki kohteet on saavutettavissa jalan.

Asuinrakennukset rytmittyvät puistomaisten pihalueiden ympärille Hakametsän kehitysalueen pohjoisosaan, Tarton puiston itäpuolelle, tarjoten laadukasta urbaania asumista eri elämäntilanteissa oleville ihmisille. Alueen länsikulmaan sijoittuva hybridikortteli yhdistää nimensä mukaisesti erilaisia toimintoja. Hybridikortteli on uudenlainen urheilun, liikunnan, koulutuksen ja tutkimuksen sekä hyvinvoinnin keskittymä. Hakametsän jäähallin eteläpuolelle rakennetaan uusi harjoitushalli.

Pysäköinnin keskittäminen alueen reunoille luo Hakametsästä turvallista kävelyaluetta, jossa kaikki on saavutettavissa jalan. Rakennusten väliin muodostuu kaksi keskeistä aukiota, jotka rytmittävät alueen kulkureittejä. Sporttiaukiolta Hakametsän jäähallille nousevat portaat, joilla voi oleskella. Aukiosta on tarkoitus muodostua alueen kohtaamispaikka - ikään kuin julkinen olohuone. Hybridikorttelin kivijalkaliikkeitä aukeavat Sporttiaukiolle tuoden sinne lisää toiminnallisuutta.

■ Havainnekuva Hakametsä Sport Campuksen kaavaluonnoksesta, 2023. Taustan kartta: Hakametsä Sport Campus, Tampereen kaupunki / Arkkitehdit Kontukoski Oy.

Hakametsän katutilojen ja aukioiden vihersuunnitteluun panostetaan viihtyisän kokonaisuuden luomiseksi.

Neljän kulman aukiota on puolestaan syntymässä tunnelmaltaan rauhallisempi kortteliaukio, jonka ympärille sijoittuu myös liiketiloja. Asuinkorttelien läheisyys tukee omalta osaltaan kortteliaukion rakentumista kohtaamispaikaksi.

Vaikka Hakametsään toteutuu paljon uutta rakentamista, säilyy siellä myös lukuisia viheralueita, joita kehitetään edelleen, ja myös katutilojen ja aukioiden vihersuunnitteluun panostetaan vehreän ja viihtyisän kokonaisuuden luomiseksi. Itse Hakametsä säilyy alueen eteläosissa isona yhtenäisenä viheralueena, jonka laidalle tarkastellaan myös skeittipuiston mahdollisuutta.

Liikenteellisesti alueella panostetaan laadukkaan jalkankulkuympäristön rinnalla toimiviin pyöräilyn reitteihin, ja pyöräilyn alueellinen pääreitti kulkeekin alueen läpi. Autoliikenne jää alueen ulkokehälle, mikä rauhoittaa alueen sisäistä liikennettä ja luo turvallisuutta kaiken ikäisille alueen käyttäjille.

Julkisiin tiloihin sijoittuvalla taiteella halutaan omalta osaltaan tukea omaleimaisen, viihtyisän ja mieleenpainuvan kaupunginosan kasvua kohti tulevaisuutta - Hakametsässä on myös taiteen saralla mahdollisuuksia moneen.

■ Havainnekuva tulevasta Sporttiaukiosta PEAB Oy:n ja YH Kotien laatimassa Hakametsä Sport Campus kilpailuvaiheen konseptisuunnittelussa. Kuva: Arkkitehdit Kontukoski Oy.

2.

Hakametsän julkisen taiteen konsepti

Taide ja urheilu

Sport and art are the two most universal languages we have. They enable us to express ourselves physically, emotionally and even intellectually, allowing us to connect and communicate with each other around the world, crossing borders, cultures, languages and generations.
– Roland Bradstock, Olympic Athlete *

Taide ja urheilu eivät ole niin kaukana toisistaan kuin ensin voisi ajatella. Esimerkiksi taiteessakin kilpailtiin olympialaisissa vielä 1900-luvun alkupuolella arkkitehtuurin, kirjallisuuden, musiikin, maalauksen ja kuvanveiston aloilla, sillä modernien olympialaisten isä Pierre de Frédyn visiona oli luoda tapahtuma, joka kasvattaa sekä kehoa että mieltä. **Taidetta ja urheilua voi ajatella ikään kuin kielinä, jotka sanojen sijaan perustuvat kehollisuuteen ja tunteisiin.**

Visuaalisuus ja esteettiset kokemukset ovat yhtä lailla läsnä jääkiekkokentällä kuin taidemuseossa. Pelipaidat, seurojen logot ja kaikki oheisrekvisiitta ovat kuvallisia merkkejä, jotka kantavat joukkueen imagoa ja tarinaa

* <https://www.peace-sport.org/opinion/sport-and-art-the-connections-the-similarities-and-the-opportunity-to-create-a-new-platform-to-promote-peace/>

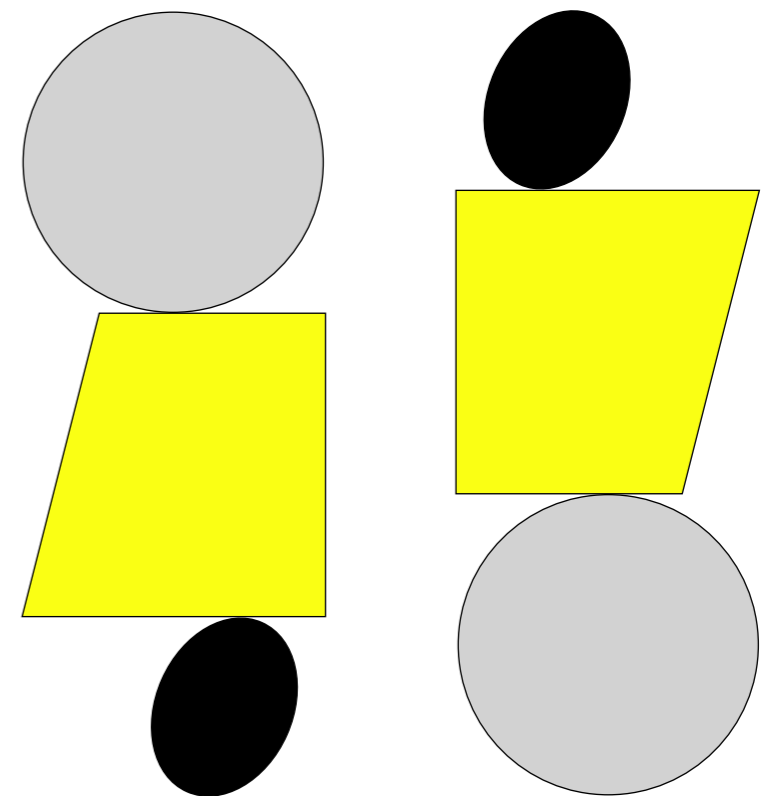
vuosikymmenestä toiseen pelaajien vaihtumisesta riippumatta. Itse urheilusuoritus voi olla kaunis tai ruma, pelin jälkeen puhutaan niin väkisin runnotuista roskamaaleista kuin hehkutetaan uskomattoman kauniita ilmaveivejä.”

Toisaalta seuraamme urheilua myös televisiolähetysten välityksellä luodun tarinan ja harkittujen kuvakulmien kautta. Hidastukset, lähikuvat ja pelin rytmi välittyvät kotisohville visuaalisten valintojen kautta samaan tapaan kuin vaikkapa mediataiteilija kutoo teoksessaan erilaisia merkityksiä kokonaisuudeksi. Peli jää elämään paitsi mieliin myös näiden tallenteiden kautta, aivan kuten hetkellinen taideteoskin.

Pelin äärellä yhdessä jännittäminen, hurraaminen tai pettyminen luo jaettuja kokemuksia aivan kuten taide-elämyskin voi tehdä. Konsertti, esitys tai aikaan sidottu taideteos voi myös luoda jaetun tilanteen, jossa yhteisöllisyyden tunne voi olla käsinkosketeltavaa aivan kuten urheilukatsomossa oman joukkueen kannatuslaulua laulaessa.

Hakametsän tuleva julkinen taide lähtee liikkeelle näistä taiteen ja urheilun jaetuista rajapinnoista sekä yhteisistä nimittäjistä eli liikkeestä, liikutuksesta, kehollisuudesta ja yhdessä kokemisesta.

**Urheilun kokemuksellisuudesta ja suhteesta taiteeseen on kirjoittanut mm. estetiikan ja visuaalisen kulttuurin tutkija Max Ryyänen, joka on analysoinut jääkiekkoa esteettisenä kokemuksena kirjassaan Roskamaali (2012).

Taiteen temaattiset lähtökohdat ja tavoitteet

Tulevaisuuden Hakametsästä löytyy puitteet niin huippu-urheilijan päivittäisiin treeneihin, kuntoliikkujan rauhoittaviin metsäkävelyihin, lasten liikuntaharrastuksiin kuin urheilu-uraan tähtäävien nuorten koulutukseen ja asumiseen. Jääkiekon lisäksi Hakametsässä voi pelata korista, lentopalloa, salibandya, futsalia, tennistä ja sulkapalloa – sieltä löytyy siis liikunnan iloa joka lähtöön.

Halu liikkua ja liikuttua yhdessä ja yksin yhdistää Hakametsän käyttäjiä. Hakametsässä taide kytkeytyy tähän liikkumisen ja liikuttumisen iloon. Taide luo osaltaan kiinnostavaa ja laadukasta kaupunkitilaa, josta kaiken tasoille liikkujille löytyy oma juttu.

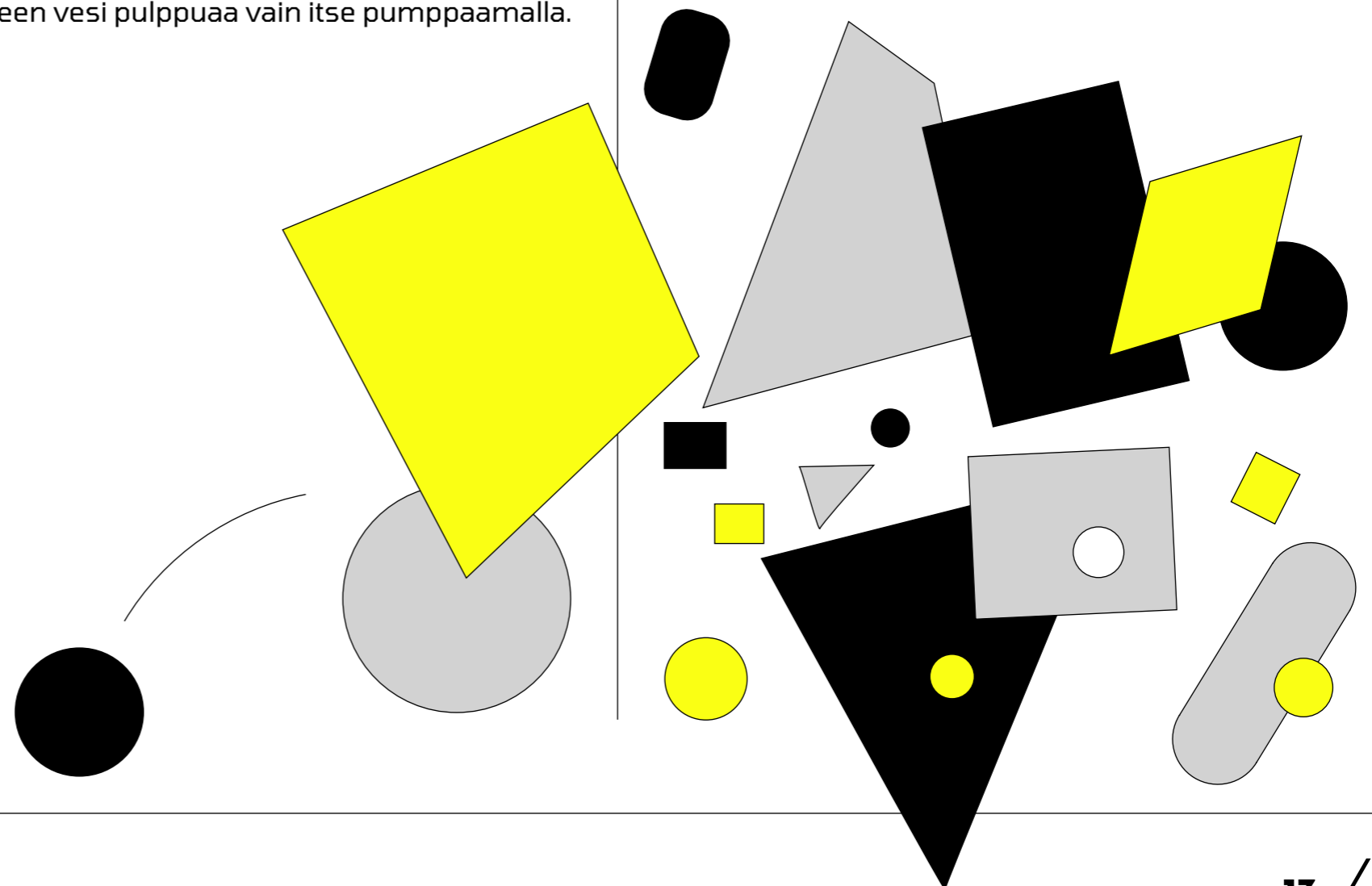
Liikettä on monella tasolla ja se on myös elämän ehto: sydän pumppaa verta lihaksillemme ajattelematta, luonnon kiertokulussa aineet liikkuvat muodosta toiseen ja ilma liikkuu keuhkoissamme joka hengen vedolla. Kun haluamme vaikuttaa muodostamme kansanliikkeitä liikuttaaksemme käytäntöjä, ajatusmaailmoja ja toisiamme.

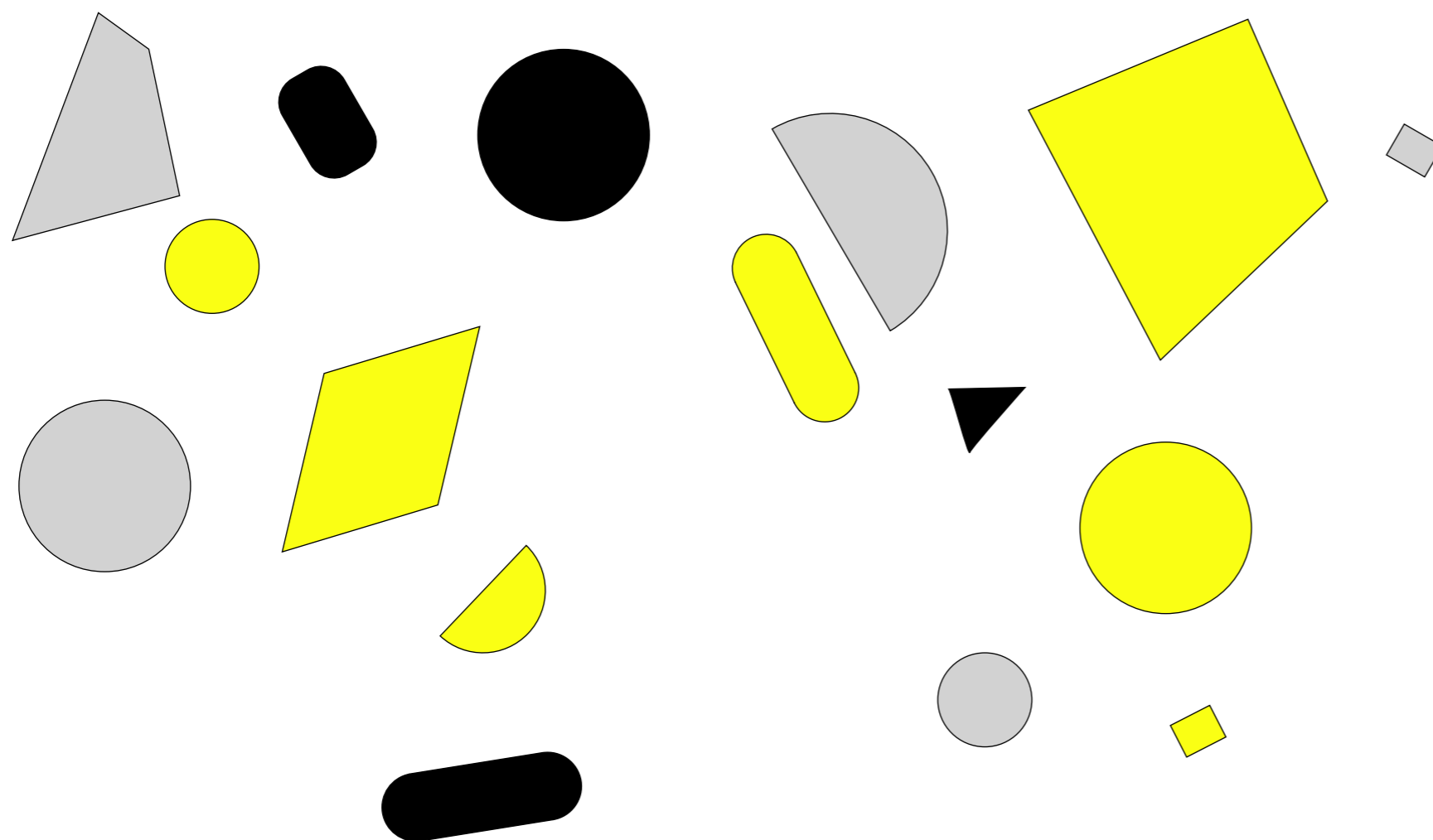
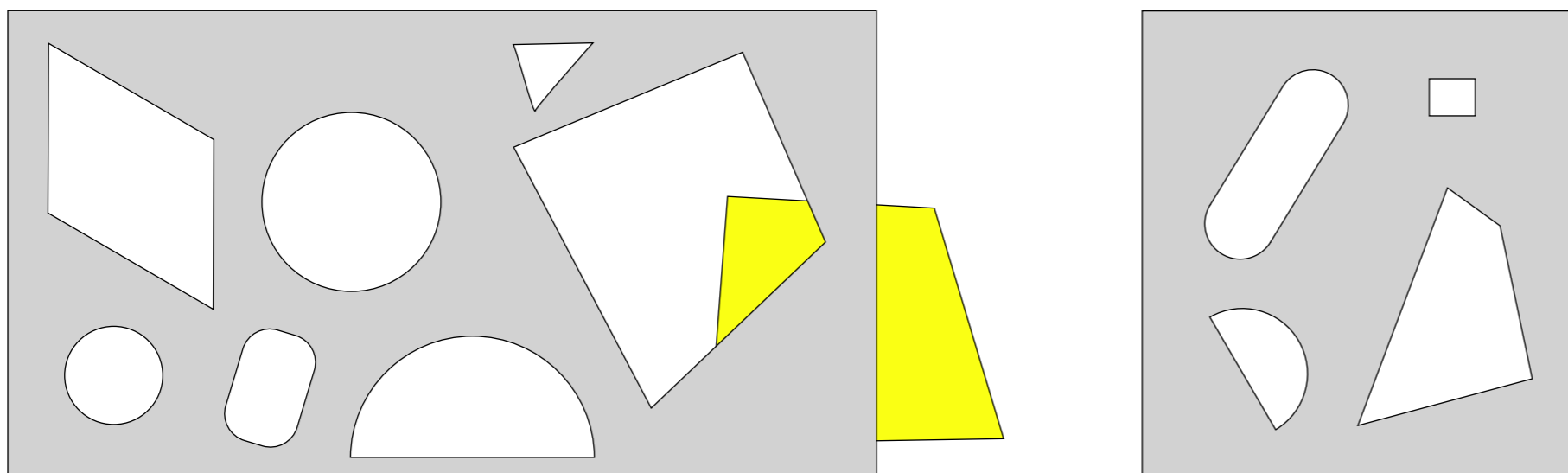
Liike myös rauhoittaa. Lapsi tyyntyy vanhemman rauhoittavaan heijausliikkeeseen ja mieli tyyntyy metsäkävelyllä. Kehomme toimii liikkeen tyyssijana ja sen mahdollistajana riippumatta sukupuolesta, iästä, ihonväristä, varallisuudesta, taustasta tai kyvyistä. Hakametsässä kaikenlaiset kehot ovat liikkeessä. Liike voi olla pientä kehonsisäistä surinaa tai se voi olla suurta areenan täyttävää jännitystä.

Hakametsässä taide kytkeytyy liikkumisen ja liikuttumisen iloon

Hakametsässä julkinen taide tekee näkyväksi näitä liikkeen ja liikuttumisen eri tasoja. Taide liikuttaa ajatuksellisesti ja kokemuksellisesti, mutta myös konkreettisesti. Osa teoksista voi esimerkiksi aktivoitua kokijan kehon liikkeestä: videoteos käynnistyy polkemalla sähköä tai suihkulähteen vesi pulppuaa vain itse pumppaamalla.

Taide myös liikkuu itse. Se vaeltaa infonäyttöillä ja hivuttautuu alueen digitaalisille pinnoille yllättäen infotekstin seasta. Rakentamisen aikana se avaa tiloja, jotka ovat tavallisesti kiinni, se voi kurkistaa testosteronia pursuavaan pukukoppiin ja luoda yllättäviä reittejä ja näkökulmia Hakametsän alueeseen, sen nykyisyyteen ja historiaan. Väliaikainen taide elää rakentamisen tahdissa, se on sidoksissa aikaan ja tilanteeseen ja antaa myös kokijoille ja asukkaille äänen ja puitteet liikkua ja liikuttua yhdessä.

Toisaalta taide ei pelkää nostaa esiin urheilumaailmaan liittyviä ristiriitaisuuksia siitä millaisia meidän tulisi olla, jotta voisimme liikkua 'oikein'. Suurimmalla osalla meistä on ulkonäköpaineita ja sisäistettyjä mielikuvia liian isosta nenästä, liian roikkuvasta mahasta, liian laihoista jaloista, joita huippu-urheilun rakentama kilpailullinen maailma ja kehonkuva osaltaan rakentavat. Mittaamme enenevässä määrin teknologian avulla kehomme toimintoja elääksemme oikein. Taide voi Hakametsässä tehdä näitä kehollisuuteen ja mittaamiseen liittyviä rutiineja lempeästi ja huumorin keinoin näkyväksi.

Hakametsässä taide on osaltaan luomassa paikkaa, jossa liikkuminen ei ole poissulkevaa vaan vastuullista. Toisten rajoja kunnioitetaan, yhdessä pelataan reilusti ja liikkumaan pääsee, vaikka pankkitilin saldo olisi nollassa. Taide mahdollistaa erilaisia kohtaamisia urheilun äärellä.

Nuoret urheilijan alut kohtaavat kahdeksankymppisiä koko ikänsä liikkuneita ihmisiä ja ulkojäakentällä laiteaan ekaa kertaa luistimet jalkaan. Taiteen ja urheilun äärelle pääsee pyörätuolilla ja rattaiden kanssa. Urheiluoopiskelijat oppivat paitsi liikkumaan, myös itsenäisyyden ja oman elämän rakentamisen alkeita. Taide on inhimillistä ja lohduttaa huonostikin sujuneen treenin jälkeen. Elämää ei tarvitse suorittaa.

Halua liikkua ja liikuttua yhdessä ja yksin yhdistää Hakametsän käyttäjiä.

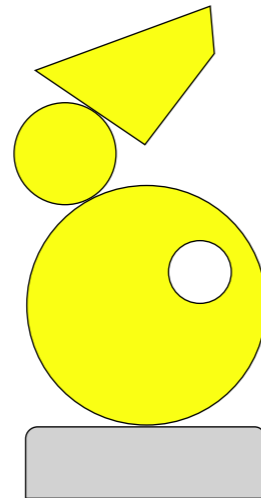
Pysyvää ja väliaikaista taidetta – paikkasidonnaista ja aikasidonnaista taidetta

Mistä Hakametsän julkinen taide sitten konkreettisesti koostuu? Hakametsään pyritään toteuttamaan sekä pysyvää että väliaikaista taidetta ja näillä molemmilla on alueella oma roolinsa.

Pysyvä taide – paikan ehdoilla taiteen ja kaupunkitilan kiinnostavia kokonaisuuksia

Pysyvä taide asettuu alueen julkisiin tiloihin ulos ja sisään. Se rakentuu pitkäaikaiseksi osaksi alueen kokonaisuutta ja luo merkityksiä useille sukupolville eri vuosikymmeninä. Pysyvä taide on saavutettavaa ja lähestyttävää. Se on paikkasidonnaista eli sen sijaintipaikka muodostuu kiinteäksi osaksi teoksen merkityksiä ja ilmaisua. Se liikuttaa, juurruttaa ja jäsentää tiloja yhdessä laadukkaan arkkitehtuurin ja maisemasuunnittelun kanssa.

Pysyvä taide toteutetaan yhteensovittaen rakentamisen kanssa, jolloin teos ei jää irralliseksi kappaleeksi vaan sitoutuu ympäristöönsä. Teoksen suunnittelu ja kohteen suunnittelu etenee samanaikaisesti, jolloin löydetään parhaat ratkaisut tilan kokonaisuutta ajatellen.

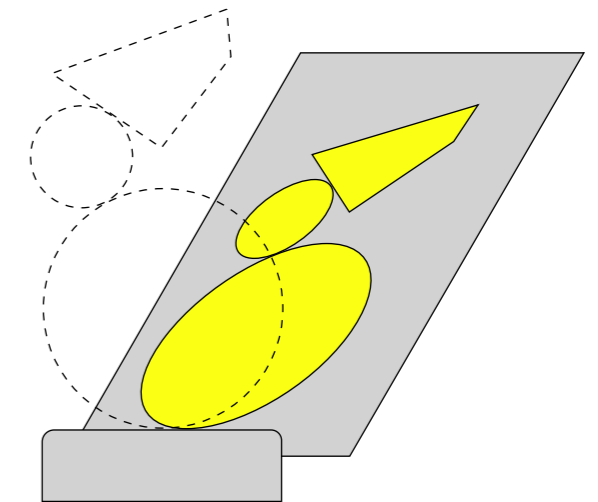
Pysyvä taide rakentuu pitkäaikaiseksi osaksi alueen kokonaisuutta ja luo merkityksiä useille sukupolville.

Käyttäjiä voidaan kuulla osana suunnitteluprosessia. Taide ei toimi tilassa koristeena vaan luo ja syventää aidosti uusia merkityksiä paikalle.

Väliaikainen taide – aikaan sidottuja projekteja ja prosesseja sekä yhdessä tekemistä

Väliaikainen taide Hakametsässä puolestaan reagoi rakentamisen rytmeihin. Se on aikasidonnaista ja reagoi alueen ajankohtaisiin tilanteisiin ja tapahtumiin. Väliaikainen taide voi olla tapahtumia tai teoksia, jotka materiaaliensa tai tekniikkansa puolesta ovat lyhyempikestoisia. Väliaikaisuus ei tarkoita vähemmän merkittävää vaan pikemminkin päinvastoin: hetkessä koettava taide-elämys voi jättää pitkäaikaisen jäljen muistiin ja tarjota ajateltavaa teoksen kokemisen jälkeenkin.

Väliaikainen taide rakentaa kohtaamisia ja liikuttaa koki-joita eri tavoilla alueella. Se voi olla esimerkiksi toistuva taidefestivaali Hakametsässä, taiteilijan suunnittelema kuuntelukävelyreitti, videotaidetta näytöillä, yhdessä

asukkaiden kanssa toteutettu prosessi tai Hakametsän historiaa tallentava yhteisöllinen muistikeruuprojekti. Taiteilija voi hypätä osaksi urheilutiimin taustajoukkoja, suunnitella peliasut tai säveltää ottelun taukomusiikin. Väliaikainen taide reagoi siihen mikä liikuttaa ajassa, se saa herättää tunteita.

Väliaikaisuus ei tarkoita vähemmän merkittävää. Hetkessä koettava elämys voi jättää pitkäaikaisen jäljen muistiin.

Seuraavalta sivulta alkaen esimerkkejä pysyvistä ja väliaikaisista teoksista.

*Urheilu ja taide
voivat yhdistyä
leikkisästi monin
tavoin.*

- Tampereen Vuorekseen toteutettu Kariina Kaikkosen teos *Sisulla Noustiin* (2015) koostuu ihmisten lahjoittamista vanhoista suksista eri vuosikymmeniltä. Se asettuu huoltorakennuksen julkisivuun. Kuva: Aulis Eskola, Wikimedia Commons.

Teoksen ei tarvitse olla staattinen objekti, vaan se voi herätä eloon kokijan liikkeestä.

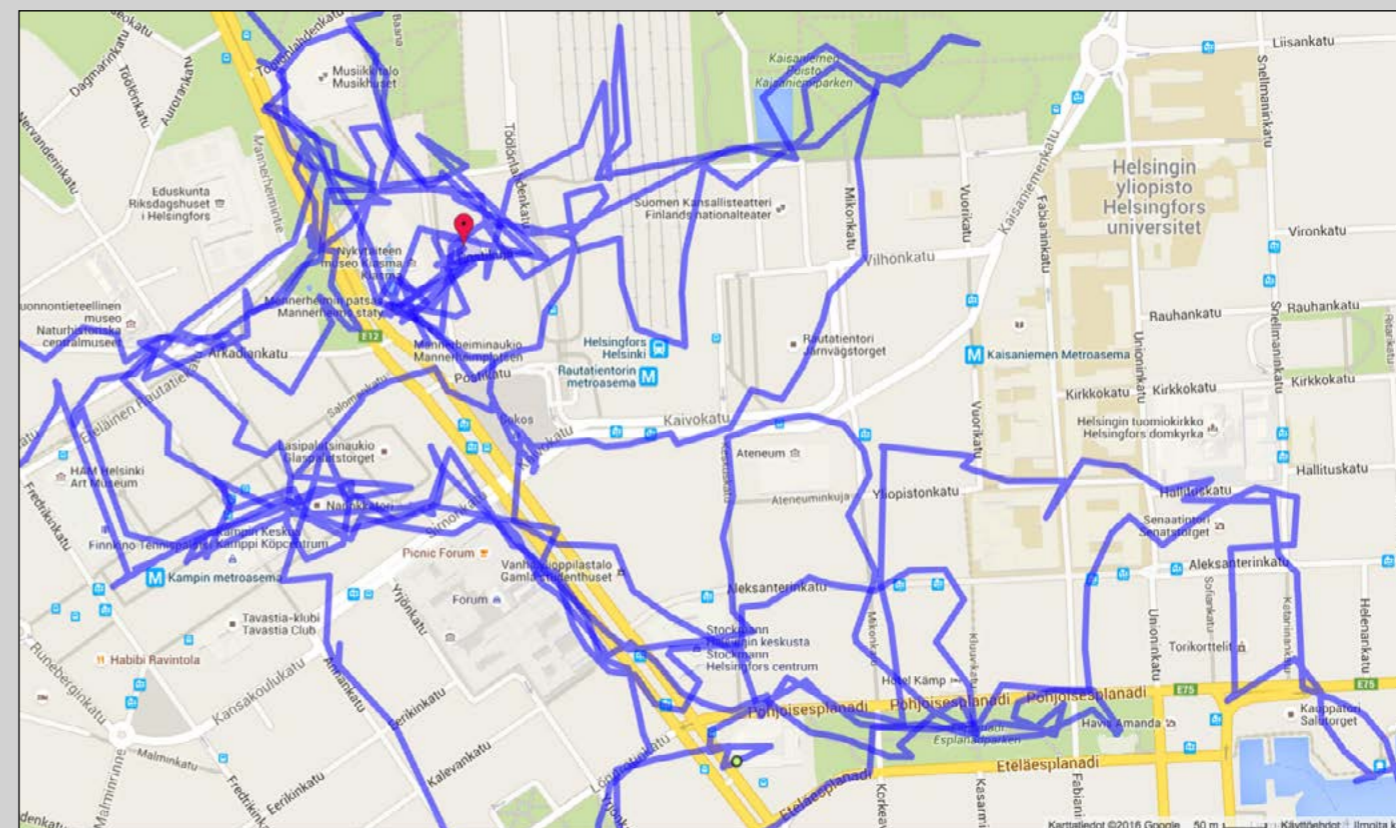
■ Nuno Pimenta: Merry-go-round. 2013. Azores. Kuva: Rui Soares.

■ Claudia Paz: Lighting Studio – Affinity. 2015. Lima, Peru. Kuva: Wikimedia Commons.

■ Petri Eskelinen: Biomass. 2019. Kuva: Erica Nyholm.

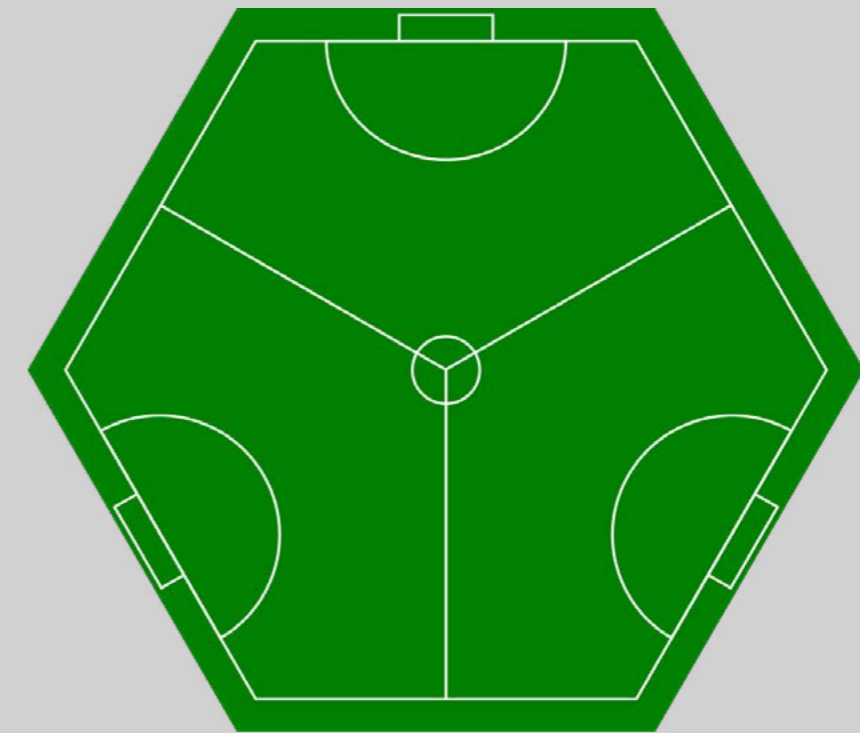
■ Nestori Syrjälän teoksessa Running Man (2016–17) pukuun pukeutunut mieshahmo juoksi Helsingin keskustan alueella viikoittain vuoden ajan. Taideteoksen mukaan teos on dramatisoitu muotokuva nykyihmisestä, joka kiiruhtaa suuntaa vailla kriisien läpäisemässä maailmassa. Katsojien oli mahdollista seurata esitystä paitsi kohtaamalla juoksijahahmo arjen keskellä, myös suorana netissä juoksijan liikkeitä kartalla seuraten. Kuva: Nestori Syrjälä

Julkisen tilan teos voi perustua myös esitykseen. Arjesta poikkeavalla toiminnalla teos voi herättää ajatuksia ajankohtaisista aiheista.

■ Puckelboll on taiteilija Johan Ferner Strömin palkittu teos, joka on toteutettu kahteen paikkaan. Tämä kuva on Malmön Kroksbäckin puistosta. Kuva: Wikimedia Commons. 2009.

Taiteen tuottama yksinkertainen ajatus ja näkökulman vaihto voi nyrjäyttää tottumuksia.

■ Asger Jorn: Three-sided football. 1960-luku. Tanskalainen taiteilija Asger Jorn loi kolmen joukkueen jalkapalloperin 1960-luvulla. Pelaajat sopivat itse säännöistä, kentällä ei ole tuomaria ja peli kestää niin kauan kuin pelaajat haluavat. Voittaja on se, joka saa vähiten maaleja. Ensimmäinen kolmen joukkueen jalkapallon turnaus pelattiin vuonna 1993. Kuva: Wikimedia Commons.

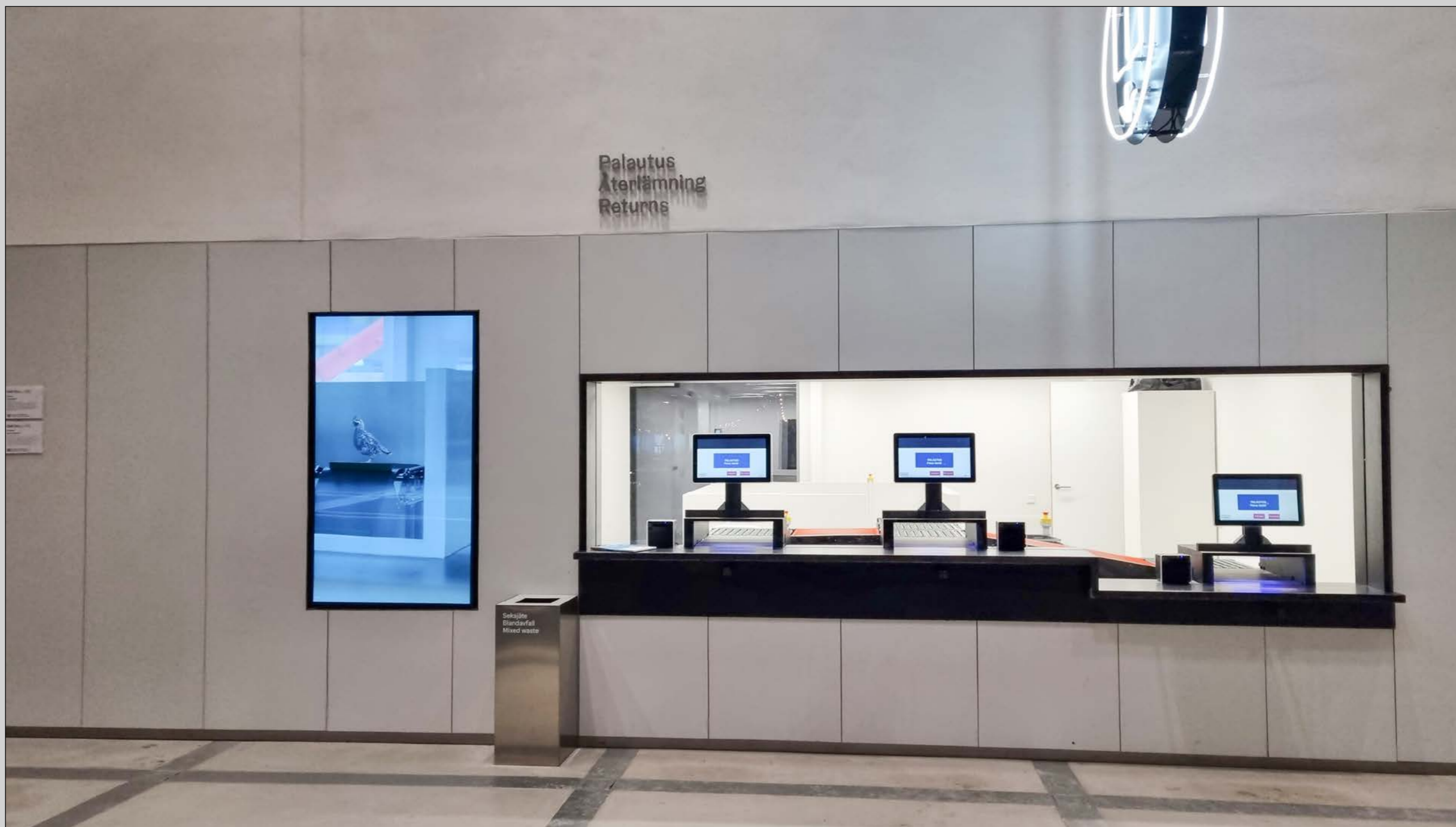
■ Minna Suoniemi, still-kuva videoteoksesta Side, 2022.
Kuva: Minna Suoniemi

Kehollisuus, kosketus ja liike voivat olla taiteessa läsnä monin eri tavoin.

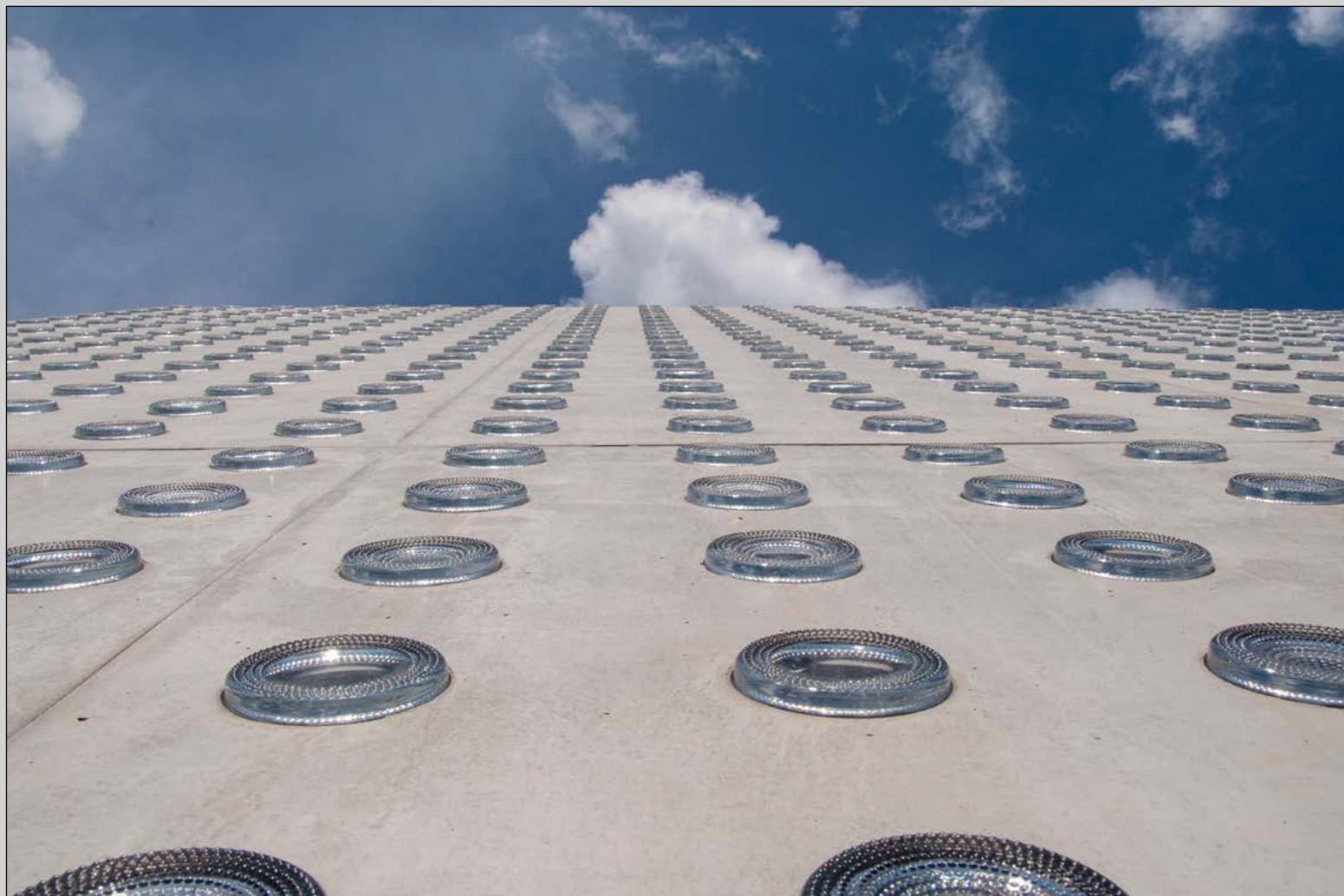

■ Jeppe Hein, Please Touch The Art, 2016.
Osa teoksesta. Kuva: Maija Kovari.

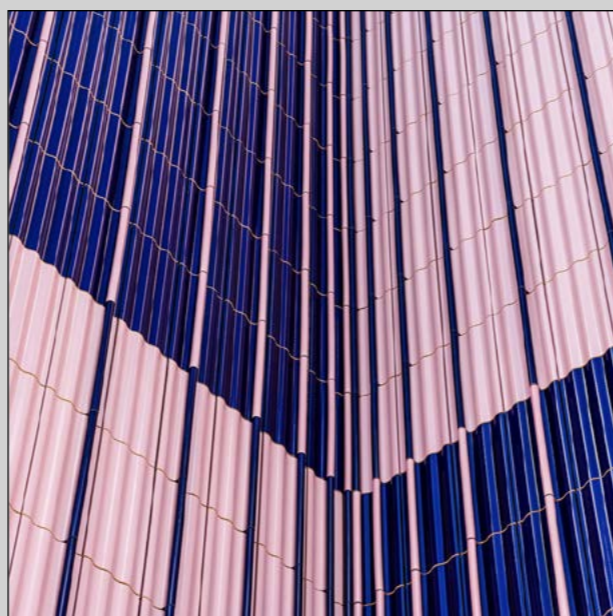

■ Jani Ruscica: Toivo on höyhenpukuinen. Kuva Maija Kovari.

Pysyvä teos voi olla myös digitaalinen, integroituen rakennuksen digitaaliseen infrastruktuuriin.

■ Tukholman uuden Liljevalchs-taidekeskuksen uudisrakennuksen julkisivu on toteutettu arkkitehtitoimisto Windgärhin ja lasitaiteilija Ingegerd Råmanin yhteistyönä. Råmanin suunnittelemat lasiaiheet rytmittävät rakennuksen betonista pintaa luoden sille omaleimaisen ilmeen. Kuva: Wikimedia Commons.

■ Inka Bell: Kulmalla. Yksityiskohta. 2019. Kuva: Paavo Lehtonen.

■ Tiia Matikainen: Kasvisto. 2020. Kuva: Aulis Eskola, Wikimedia Commons.

Saavutettavuus ja vastuullisuus

Julkisella tilalla tarkoitetaan useimmiten tilaa, johon periaatteessa kenellä tahansa on pääsy. Se ei ole siis suljettu paikka vaan avoin tila kuten vaikkapa katu tai aukio. Julkinen tila voidaan määritellä myös tilan omistajuuden kautta eli julkisena tilana voidaan ajatella julkishallinnollisten toimijoiden kuten kaupungin tai kunnan omistamaa tilaa kuten kirjastoa tai museota.

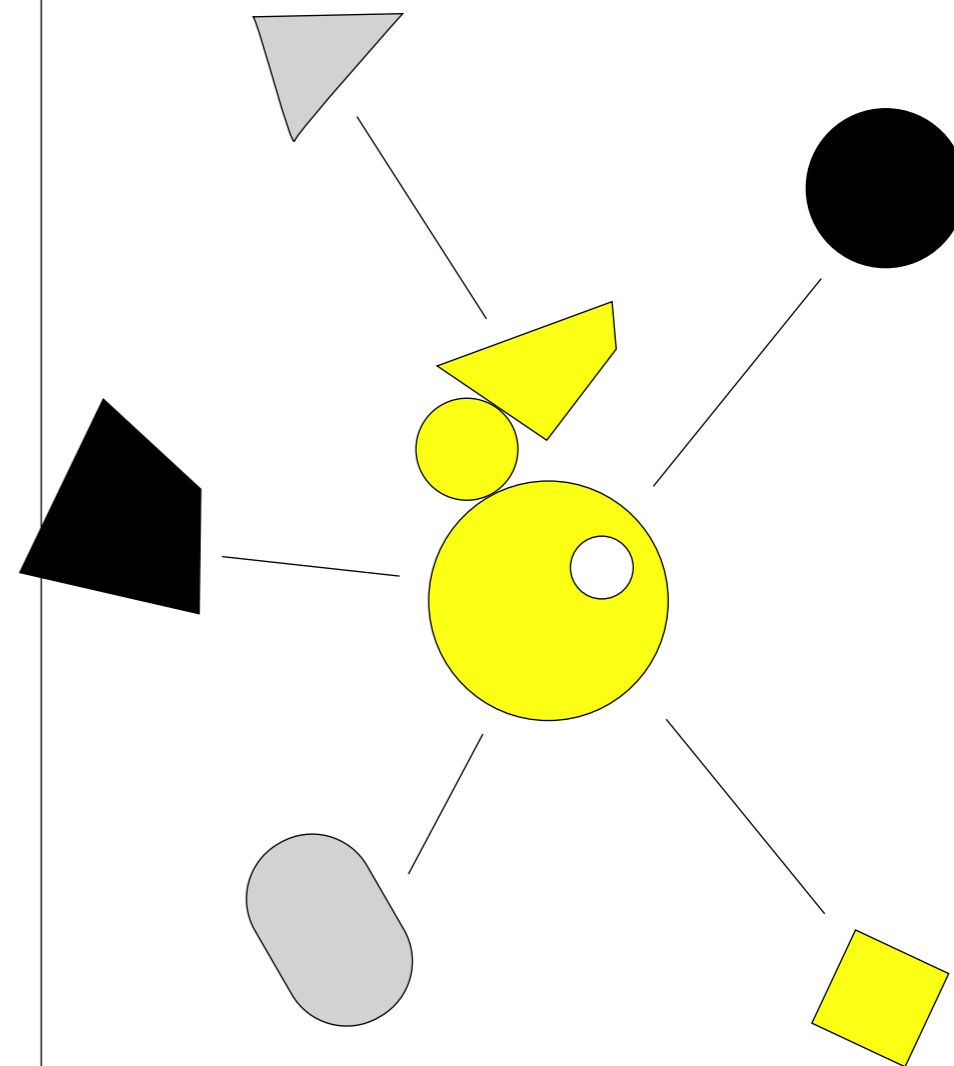
Tilan avoimuus tai omistajuus ei kuitenkaan vielä tarkoita, että paikka olisi kaikille saavutettava tai että tilassa voisi tehdä mitä tahansa. Kaikissa tiloissa on vakiintuneita käyttötapoja ja erilaisia tilan käyttöön liittyviä hierarkioita. Julkisen tilan ja taiteen saavutettavuuteen liittyykin kolme keskeistä osa-aluetta: fyysinen, sosiaalinen ja sisällöllinen saavutettavuus.

Fyysinen saavutettavuus ottaa huomioon tilan erilaiset esteellisyyden näkökulmat. Fyysisesti saavutettavassa tilassa ja sen suunnittelussa on huomioitu esimerkiksi se, että tilaan pääsee pyörätuolilla tai rattaiden kanssa, että tilassa ei ole häiritsevää melua, hajuja tai muuta aistiherkkiä kuormittavia tekijöitä ja että opasteet tilaan on toteutettu myös näkörajoitteiset huomioiden. Julkisen taideteoksen kohdalla fyysisen saavutettavuuden huomioiminen voi tarkoittaa esimerkiksi teoksen alustan materiaalien valintojen ja tasaisuuden huomiointia, valaistuksen ja opasteiden huolellista suunnittelua sekä mahdollisuutta kokea teos katsomisen lisäksi muilla aisteilla esimerkiksi tunnustelemalla.

Taide voi kyseenalaistaa totuttuja tapoja käyttää tilaa tai olla tilassa.

Sosiaalinen saavutettavuus liittyy tilan käyttöön ja siihen kenellä on tervetullut olo tilaan. Esimerkiksi kirjastoon on useimmiten suhteellisen matala kynnyksen poiketa, siellä voi oleilla ilman että tarvitsee ostaa jotain. On tavanomaista, että kuka tahansa ikään, sukupuoleen, ihonväriin tai tulotasoon katsomatta käyttää kirjastoa, kun taas taidemuseon pääsymaksu tai vaikkapa eri kieliryhmille riittämättömät opasteet voivat olla este museokäynnille. Sosiaalinen saavutettavuus muodostuu myös tilan käyttäjien toimesta ja siitä, miten tilasta viestitään ulospäin – onko tilasta muodostunut mielikuva, että kuka tahansa on tervetullut vai näyttäytyykö se pienemmän sisäpiirin ja asiaan vihkiytyneiden paikkana.

Julkisen taiteen kohdalla sosiaalinen saavutettavuus korostuu etenkin teoksia sisätiloihin sijoitettaessa. Teos voi olla esillä julkisessa rakennuksessa, mutta jos se on ripustettu henkilökunnan taukotilaan sen luokse ei käytännössä pääse avoimesti vaan teoksen kokeminen on rajattu. Nykytaide voi myös tehdä näitä tilan käytön sosiaalisia konventioita näkyväksi ja kyseenalaistaa totuttuja tapoja käyttää tilaa tai olla tilassa. Myös sillä miten teoksesta viestitään ja miten se asettuu osaksi ympäristöään, voidaan vaikuttaa teoksen sosiaaliseen saavutettavuuteen.

Sisällöllinen saavutettavuus julkisen taiteen kohdalla liittyy teoksen merkitysten avaamiseen. Taidetta ei aina tarvitse ymmärtää rationaalisesti tai kielen kautta vaan siihen voi etsiä tarttumapintoja myös aistien ja tunteiden kautta kuten esimerkiksi koskien, haistellen tai vaikkapa kuunnellen. **Parhaimmillaan taideteoksessa voi olla useita erilaisia tasoja ja sen merkitys muodostuu jokaisen kokijan mielessä.**

Sisällöllistä saavutettavuutta voidaan edistää viestinnän keinoin, miettien mitä teoksesta kerrotaan ja miten se tehdään eri kieliryhmät huomioiden. Taiteilijan työskentelyn taustoittaminen ja teoksen valmistusprosessin avaaminen voivat syventää teoksen kokemista ja tarjota herkullista taustatietoa teoksen kohtaamiseen. Taide-teoksesta voi löytyä erilaisia kerroksia ja merkityksiä, jotka aukeavat eri tavoin eri ihmisille. Julkisen tilan teoksen ei tarvitse olla tylsä, helppo ja mitänsanomaton vaan se voi olla moniulotteinen ja haastaa kokijaa.

Taide ei synny tyhjiöön vaan tilaan, johon liittyy kerrostumia, muistoja, tapahtumia, erilaisia intressejä ja valtasuhteita.

Vastuullinen taidetuotanto ottaa huomioon nämä saavutettavuuden tasot, jotta mahdollisimman monen olisi mahdollista kohdata teos. **Vastuullisuuden kytkeytyy saavutettavuuden kysymysten lisäksi myös ekologinen kestävyys ja kysymykset päätöksentekoprosesseista ja niiden läpinäkyvyydestä.** Taiteilijavalinnoissa on taattava riittävä asiaosaaminen sekä otettava huomioon, että teoksia tilataan erityyppisiltä ja eri taustoista tulevilta tekijöiltä.

Julkisen taiteen kentällä esimerkiksi asukasosallisuuden tavat ja asukkaiden äänten kuuleminen teoksen tai taiteilijan valintaprosessissa ovat enenevässä määrin pinnalla. Asukasosallisuus tulee suunnitella huolella ennakoinnasti, mikäli se halutaan toteuttaa vastuullisesti. Asukkailla tulee olla aidot vaikuttamismahdollisuudet, ettei prosessi ole vain sanahelinää.

Asukkailla on paikan toimivuudesta, viihtyisyydestä ja kehittämisestä usein sellaista kokemustietoa, jota lyhyellä kenttäkäynnillä tai suunnitelmapiirroksia tarkastelemalla ei voi saavuttaa. Asukkaiden mielipiteet, muistot ja paikkaan liittyvät tarinat voivat olla myös taiteilijalle hyödyllistä taustatietoa teoksen suunnittelussa. Asukkaat eivät kuitenkaan useinkaan ole yhtenäinen joukko samanmielisiä ihmisiä, vaan heillä voi olla keskenään ristiriitaisiakin näkemyksiä siitä, miten aluetta tulisi kehittää ja mikä siellä kaipaa kohennusta. Julkisessa tilassa taide ei synny tyhjiöön vaan tilaan, johon liittyy erilaisia kerrostumia, muistoja ja tapahtumia sekä usein myös erilaisia intressejä ja valtasuhteita.

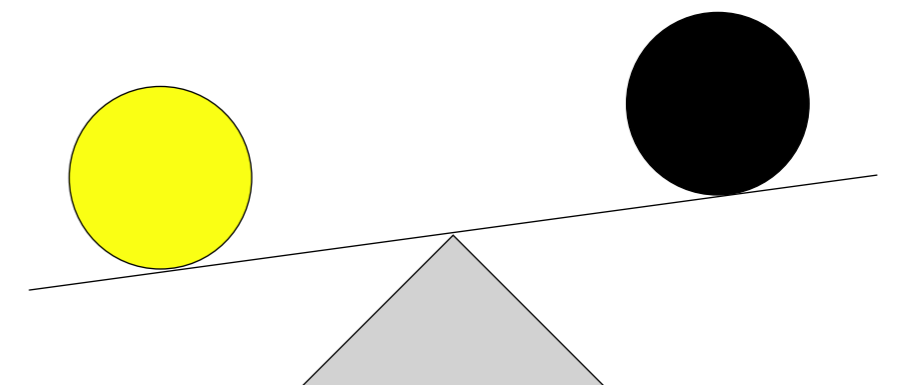
Julkisen taiteen ekologinen kestävyys on monitahoinen kysymys ja usein isossa rakennushankkeessa taideteoksen hiilijalanjälki jää pieneksi koko hankkeen päästökantomaa ajatellen. Tämä ei tarkoita sitä, etteikö teoksen valmistusprosessissa voitaisi huomioida ekologisia näkökulmia ja tuotantotapoja. Taide voi myös herättää keskustelua ja kommentoida ilmastokriisiä tai sen puitteissa voidaan kokeilla uudenlaisia toimintatapoja ja käytäntöjä.

Tampereen kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi päästökantomaa tulee pienentää ja siirtymää ekologisesti kestävämpiin toimintatapoihin tulee edistää kaikilla

Teoksen ekologisuuteen voidaan vaikuttaa materiaalivalinnoilla, kuljetusmatkojen optimomisella ja teoksen elinkaaren huomioimisella.

aloilla. Ilmastonmuutos ja ekologinen kestävyys ovat nykytaiteen kentällä tällä hetkellä voimakkaasti esillä ja niin yksittäiset taiteilijat kuin suuret taideinstituutitkin pyrkivät löytämään työskentelyssään kestävämpiä toimintamalleja.

Julkisen taideteoksen valmistamisessa päästökantomaa muodostuu useimmiten epäsuorista ilmastovaikutuksista kuten esimerkiksi materiaalien tuotannosta ja kuljetusketjuista. **Teoksen ekologisuuteen voidaan parhaiten vaikuttaa materiaalivalinnoilla, kuljetusmatkojen optimomisella sekä teoksen elinkaaren huomioimisella.** Esimerkiksi pronssisen veistoksen tai keramiikasta tehdyn teoksen päästökantomaa voi tuotantovaiheessa olla suuri verrattuna puuveistokseen, mutta näiden materiaalien elinkaari on huomattavasti pidempi (jopa tuhansia vuosia), jolloin päästöt jyvittyvät pitkällä aikajänteellä.

Teosten sijoittelu

Hakametsän julkisen taiteen sijoitteluperiaatteet voisi yksinkertaistaa näin: pysyvää taidetta keskeisille julkisille paikoille sisälle ja ulos ja väliaikaista taidetta rakentamisen rytmiin sovitettuna. Oheisissa karttakuvissa on esitetty mahdollisia pysyvien taideteoksien paikkoja ja sijoittelun periaatteet.

Tarkkojen sijaintien sijaan, tässä ohjelmassa on kartoitettu paikkojen luonteita ja jätetty tarkoituksella sijaintirajaukset melko laajoiksi. **Kohteisiin valituille taiteilijoille luodaan mahdollisuus löytää yhdessä suunnittelijoiden kanssa teokselleen paras sijoittumispaikka sekä vapautta tutkia paikan luonnetta teoksen suunnitteluvaiheessa osana tavoiteltua kokonaisuutta.** Tarvittaessa teosten sijoitteluperiaatteita voidaan myös kohdekohtaisesti tarkentaa ennen esimerkiksi taidekilpailun avaamista. Samalla tarkennetaan, kuinka kussakin kohteessa on luontevinta soveltaa edellä kuvattua taidekonseptia ja tutkia siihen konkreettisia tulokulmia.

Taide juhlistaa erilaisia paikkoja, tuo esiin niiden merkityksiä ja lisää sävyjä kokonaisuuteen. Taiteen sijoittelu tarkentuu suunnittelun edetessä.

Pysyvän taiteen paikat

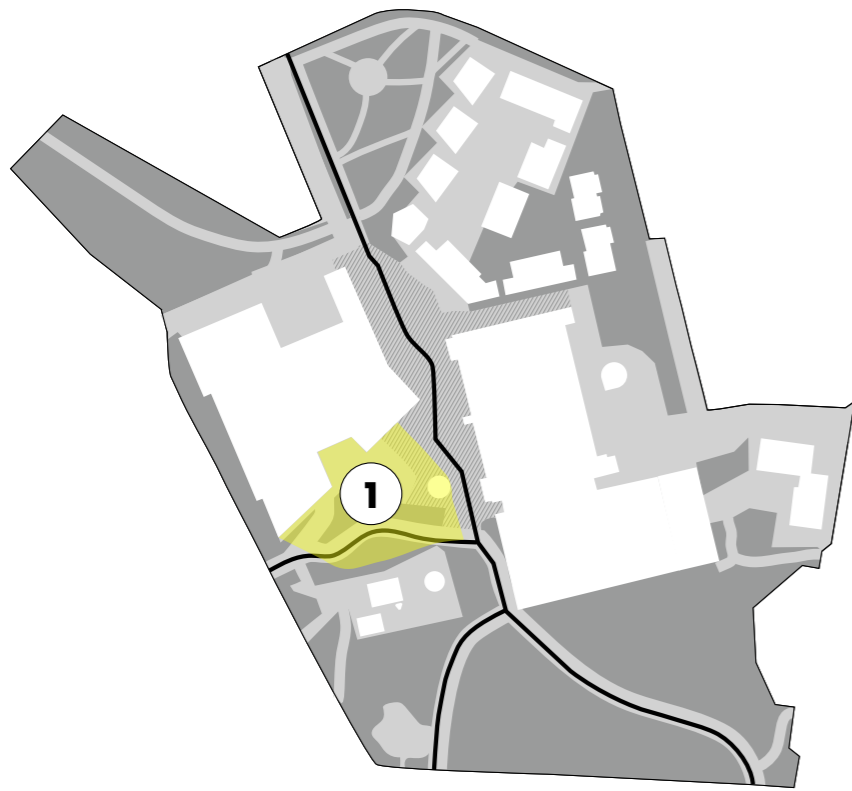
Ohjelmassa on konseptoitu viisi mahdollista pysyvän teoksen paikkaa eriluonteisiin tiloihin. Kartalla alueet on esitetty läpikuultavalla keltaisella. Tämä tarkoittaa, että teos sijoittuu tälle alueelle, pallot esittävät vaihtoehtoisia kiinnostavia paikkoja. **Lopullinen teospaikka valikoituu alueen sisältä sen mukaan, mikä on luontevinta kullekin teokselle suhteessa tilan tarkentuneisiin suunnitelmiin.**

Viiden pysyvän teoksen lisäksi Hakametsän taideohjelman puitteissa on tarkoitus toteuttaa aineeton teos, jonka paikkasidonaisuus toteutuu muilla tavoin kuin konkreettisen sijainnin kautta – kytkeytyen alueen historiaan ja kokemuksiin, eläen ihmisten mielissä ja tarinoissa.

Pysyvän taiteen käsite on väljä

Pysyvällä teoksella voidaan tarkoittaa teosta, jonka on tarkoitus olla paikoillaan kymmenen, kaksikymmentä, sata vuotta tai ikuisesti. Yleisesti ottaen pysyvällä teoksella tarkoitetaan kuitenkin teosta, joka on suunniteltu kestäväksi tietyllä paikalla tietynlaisena yhtä pitkään kuin sen välitön ympäristö (esimerkiksi rakennus, johon teos kytkeytyy). Teos on suunniteltu juuri siihen paikkaan ja muodostaa näin pysyvän osan paikan kokonaisuudessa. Kaupunkitila kuitenkin väistämättä elää ajan saatossa ja myös pysyvä teos saa erilaisia merkityksiä eri aikoina.

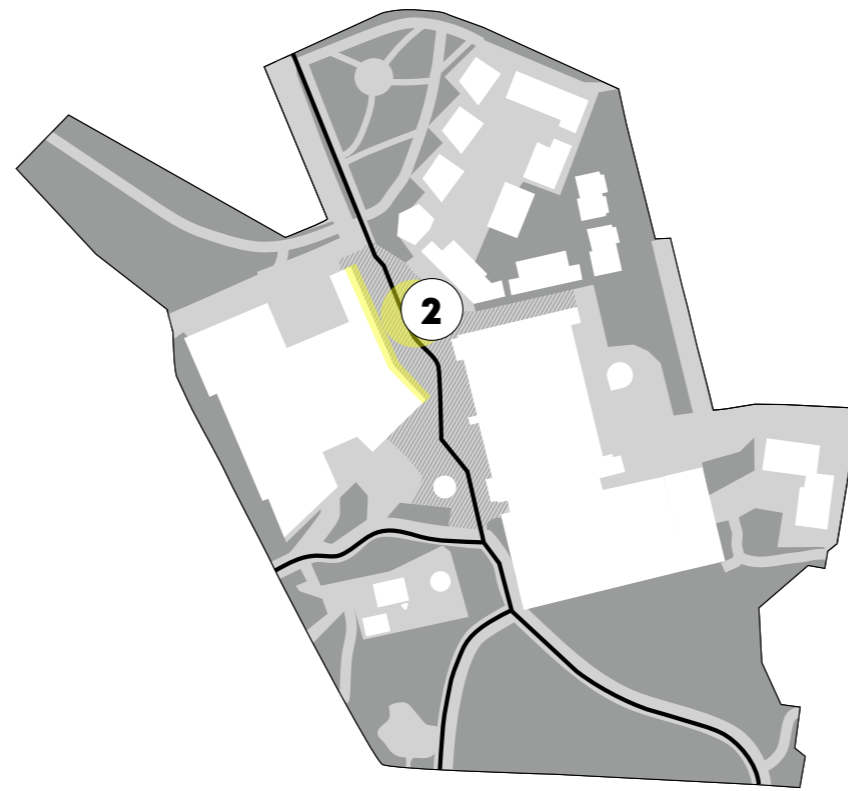

1. Sporttiaukio – Torilla tavataan!

Sporttiaukio on Hakametsän julkinen olohuone ja kohtaamispaikka, myös hybridikorttelin liiketilat avautuvat aukiolle päin. Pääsisäänkäynti hybridikorttelin liikunta- ja muihin tiloihin on myös Sporttiaukion puolella. Lisäksi aukiolle rakentuu oleskeluun sopivat portaat ja aukio rajautuu istutussaarekkein pyöräilyn reitistä.

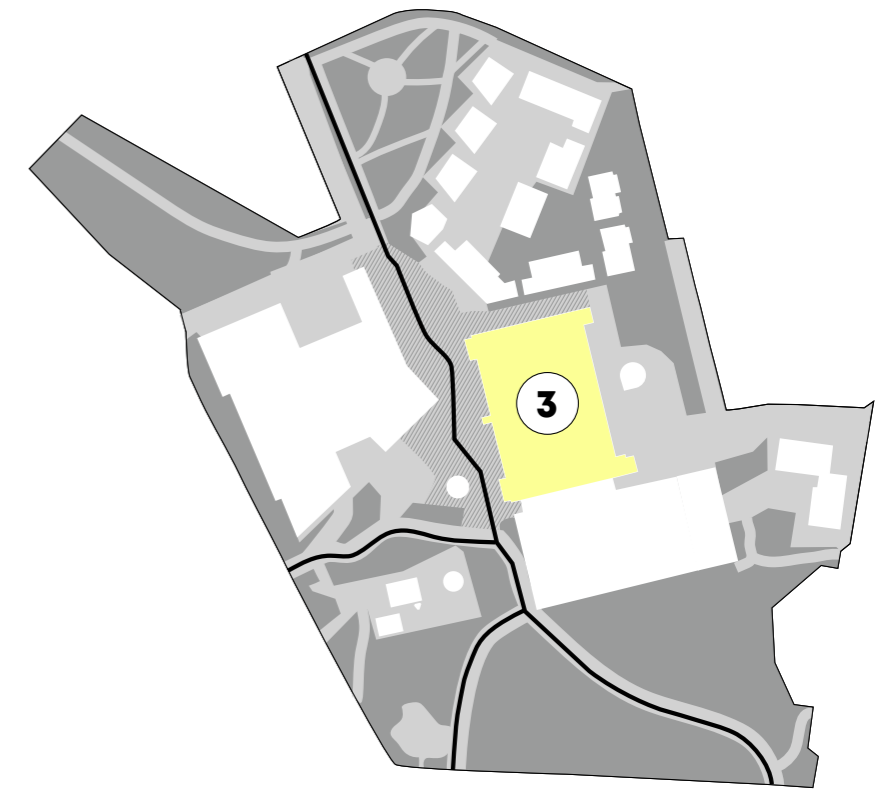
Sporttiaukion teos voi linkittyä aukion toimintoihin tai olla myös itsessään toiminnallinen tai interaktiivinen.

Teos voi myös sijoittua hybridikorttelin sisään aulatiloihin tai pääsisäänkäynnin läheisyyteen, jolloin se toivottaisi tervetulleeksi rakennukseen. Taiteen mahdollisuuksia osana istutusalueita tai muita tilan rakenteita kuten oleskeluportaita voidaan myös tutkia tarkemmin. Aukiota ympäröivien rakennusten mittakaava on melko suurta, joten teoksen tulee suhteutua ympäristön mittakaavaan. Aukion näkymäpäättäneä kohoaa Hakametsän vanha jäähalli (Haka 1).

2. Neljän kulman aukio – Kohtaamisia kortteliaukiolla

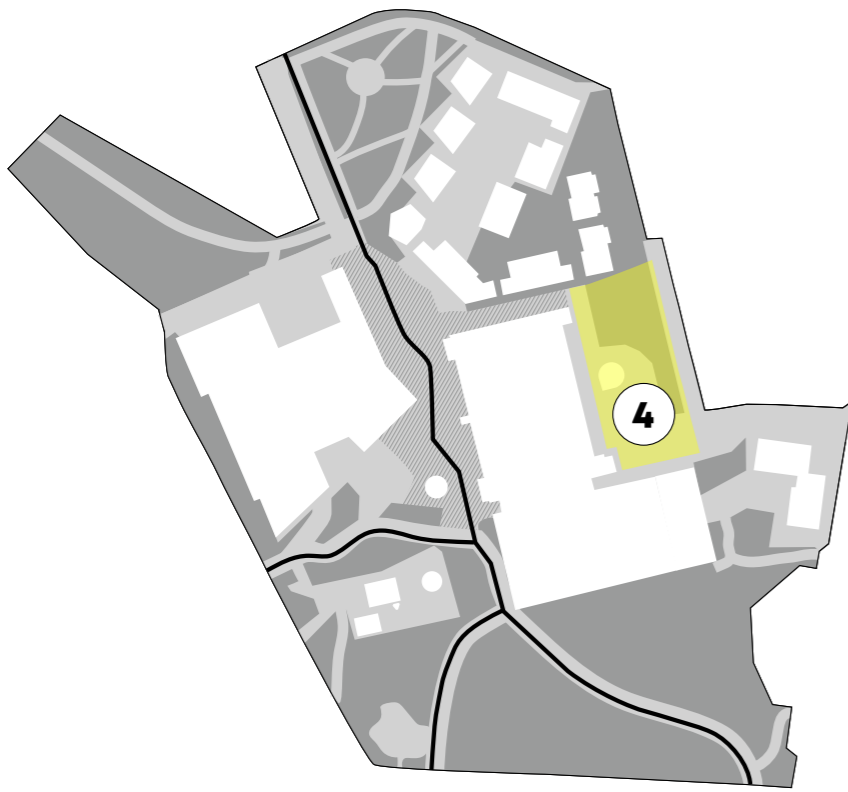
Neljän kulman aukio on Hakametsän kahdesta pääaukiosta se rauhallisempi, asuinkortteleihin rajautuva kortteliaukio. Sen poikki kulkee pyöräilyn reitti ja Hybridikorttelin julkisivu rajaa tilaa lännessä. Asuinkerrostalojen kivijalkaan on suunnitteilla liiketiloja, joiden toimijat tulevat muokkaamaan myös osaltaan aukion tunnelmaa. **Neljän kulman aukiolle sopii kohtaamisia ja oleskelua tukeva teos**, joka voi mahdollisesti sisältää toiminnallisuutta tai aktivoitua kokijan liikkeestä. Teoskokonaisuuden osia voidaan mahdollisesti sijoittaa myös hybridikorttelin julkisivuun.

3. Haka 1 – Uusia näkökulmia hallin sisätiloihin

Hakametsän vanha jäähalli on alueen sydän. **Hallin monumentaaliset julkisivut eivät kaipaa taidetta, mutta hallin sisällä teos voi kohottaa paikan tunnelmaa ja tuoda siihen yllättävän kiinnostavan lisän.** Halli on tarkoitus remontoida sen kulttuuriset ja arkkitehtoniset arvot huomioiden säilyttäen se edelleen toimivana treeni- ja liikuntapaikana. Teos voi esimerkiksi kertoa tai ammentaa paikan historiasta tai tukea treeneissä. Myös halliin tulevia digitaalisia näyttöjä voidaan hyödyntää taiteen paikkoina.

Hakametsän halliin tulevia digitaalisia näyttöjä voidaan hyödyntää taiteen paikkoina.

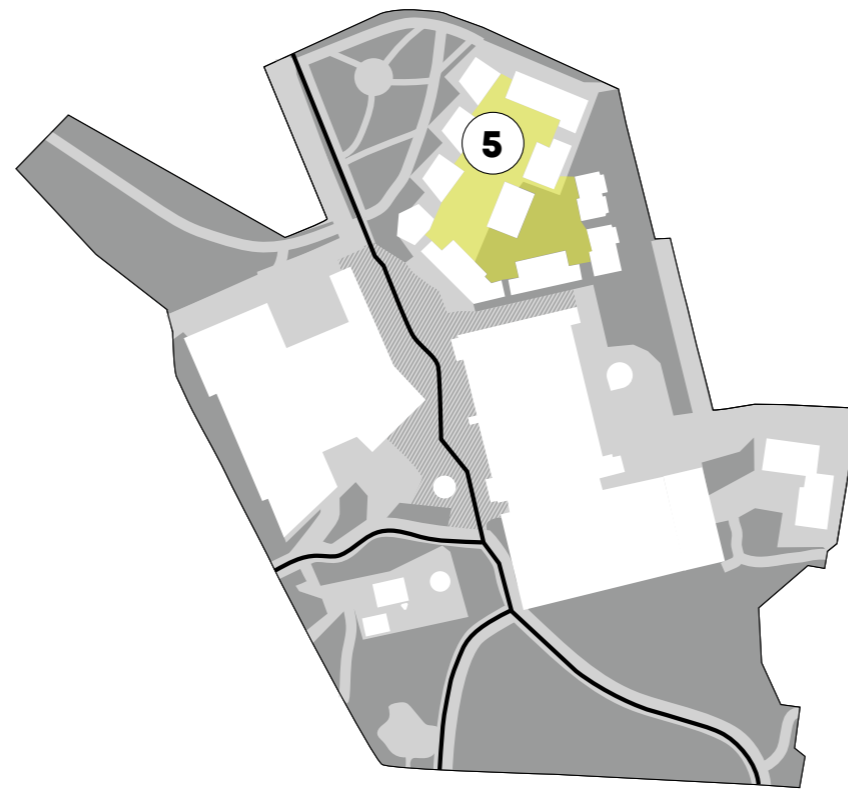

4. Haka 1:n itäpuoli – Tervetuloa treeneihin

Saattoajo Hakametsän vanhaan jäähalliin tapahtuu Keltinkadulta, ja huoltoajon ramppi tulee säilymään hallin itäpuolella. **Tulevaisuudessa tämäkin puoli on tärkeää huomioida alueen yhtenä sisäänkäyntinä, joka tulee monelle olemaan ensimmäinen näkymä ja kosketus Hakametsään.** Taide voi tällä puolella sijoittua erilaisiin tiloihin vanhasta koivukujasta jäähallin sisäänkäynnin läheisyyteen. Taideteos luo mielikuvia alueesta ja sen luonteesta, johdattelee ja tervehtii kävijöitä.

5. Asuinkorttelin teos

Asuinkorttelien lomaan muodostuu uusi polveileva viheralue, asukkaiden olohuone ja arjen reitistö. Yksityisempänä, rauhallisena tilana se luo omanlaisiaan mahdollisuuksia teokselle, jolla voi olla asukkaille tärkeä merkitys paikan luomisessa. Teos voi ilahduttaa isohkon

korttelin satoja asukkaita pienimittakaavaisempina, löydettävänä elementteinä - oman kotikorttelin tunnuksena.

6. Aineeton teos luo Hakametsän tarinaa

Urheilun ja taiteen yhteenkietoutuminen luo Hakametsään kiinnostavat puitteet tutkia ja kokeilla suuremman mittaluokan aineettoman teoksen mahdollisuuksia. Teos voisi olla esimerkiksi ihmiset mukaan ottava prosessi, paikan historiaan sukeltava hanke tai käsitteellinen teos, joka ei niinkään lopulta tuota konkreettista objektia tilaan vaan jää enemmän elämään ihmisten mielissä, tarinoissa ja käsitteellisellä tasolla luoden puhuttelevia merkityksiä, haastaen ajattelua ja luoden Hakametsän tulevaa tarinaa.

Aineeton teos – mitä on aineeton taide?

Nykytaide ei aina tuota konkreettisia esineitä kuten veistosta tai maalausta, vaan se voi perustua myös prosessiin tai ajatukseen ja elää käsitteellisellä tasolla. Julkista tilaa voidaan ajatella yhteisenä tilana, joka ei ole ainoastaan fyysinen vaan myös kokemuksellinen. Teos, joka perustuu aikaan, yhteiseen tekemiseen tai ajatusleikkiin voi myös toteutua julkisen tilan taiteen puitteissa. Hakametsässä urheilun ja taiteen rajapinnat tarjoavat tähän hedelmällisen lähtökohdan.

Esimerkiksi IC-98 -taiteilijaryhmän teos Khronoksen talo (2016-) haastaa kokijoita ajattelemaan aikaa. Lönnströmin taidemuseon tuottaman teoksen idea on yksinkertainen: vanha asuinrakennus Pöytyällä on ympäröity metallisella aidalla ja talo ja sen pihamaa on suljettu ihmisiltä ikuisesti. Teos on ajan asunto, jonka myötä voimme tarkkailla miten luonto ottaa vallan. Se haastaa myös sopimus- ja lupajärjestelmäämme, kun talon ja sen ympäristön koskemattomuus pyritään turvaamaan virallisesti erilaisin luvuin ja sopimuksin.

Tellervo Kalleisen ja Oliver Kochta-Kalleisen teos Valituskuoro (2005-) puolestaan koostuu erilaisista tapahtumista, jossa ihmisten arkiset valituksen aiheet saavat laulun muodon. Eri puolilla maailmaa kootuissa valituskuoroissa tavalliset ihmiset laulavat yhdessä siitä mikä pännii. Teokseen liittyy valitusten kerääminen, kuoron harjoittelu ja julkinen esiintyminen sekä videodokumentaatio. Fyysisen objektin sijaan teos luo kohtaamisia ja nostaa arkisten kokemusten kautta esiin laajempia yhteiskunnallisia kipupisteitä.

Julkisivut – huolellisen suunnittelun ja taiteen harkittu liitto

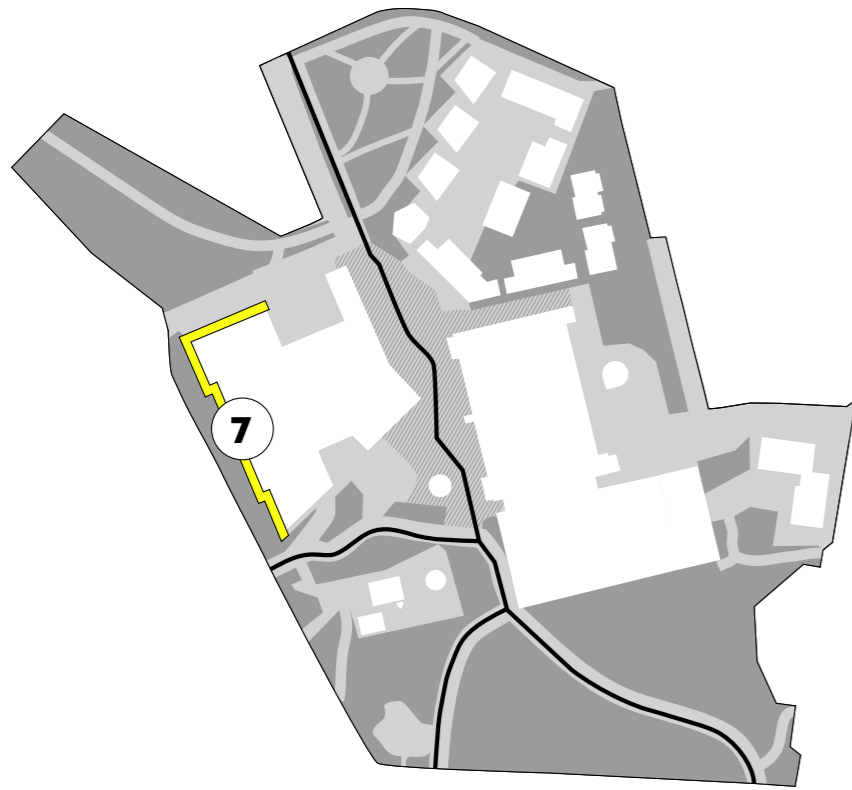
Uusien urheiluhallien sekä keskitetyn pysäköinnin myötä alueen kaupunkikuvaan muodostuu suuria yhtenäisiä seinäpintoja. Nämä pinnat toimivat julkisivuina alueelle eri suunnista saavuttaessa, joten niiden toteutuksessa on hyvä huomioida niiden kaupunkikuvallinen painoarvo ja laadukkuus.

Suurten pintojen käsittelyssä taide voi olla yksi ratkaisu kiinnostavan arkkitehtuurin ja rakennusratkaisuiden lisäksi. Esittävien kuva-aiheiden sijaan Hakametsässä julkisivujen taiteessa voisi aikaa kestävämpi ratkaisu olla abstraktimpi ja materiaalilähtöinen lähestyminen. Taiteilija voi toimia visuaalisuuden asiantuntijana yhteistyössä suunnittelijoiden kanssa miettien materiaaleja, värejä ja sommittelua, joilla seinäpinnat saadaan kustannustehokkaasti mielenkiintoiseksi. Kun teos suunnitellaan ja toteutetaan yhtä aikaa rakentamisen suunnittelun ja toteutuksen kanssa, teos ei jää irralliseksi elementiksi suureen pintaan vaan integroituu mielekkäällä tavalla osaksi kokonaisuutta.

On tärkeää huolehtia siitä, että näyttävät uudet julkisivut eivät riitele Hakametsän vanhan jäähallin kanssa vaan niistä ja jäähallista muodostuu mielekäs kokonaisuus. Teokset uusissa julkisivuissa voivat inspiroitua vanhan jäähallin 60-luvun monumentaalisuudesta. Julkisivuja voidaan myös käyttää väliaikaisen taiteen projisointipintoina tai valotaiteen paikkoina. Taiteen lisäksi julkisivuissa toimivia ratkaisuja voivat olla esimerkiksi viherpinnat, erikoisvalaistus tai laadukkaat ja harkitut materiaaliratkaisut. Niiden käsittely tarkentuu suunnitelmien tarkentuessa.

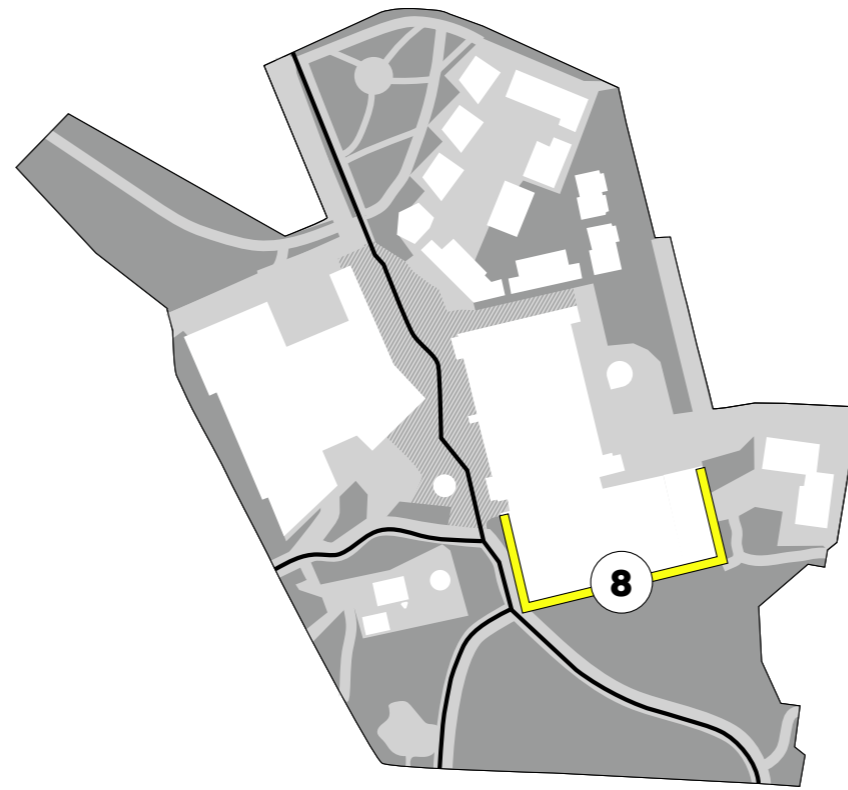

Rakennusten arkkitehtuuri on vielä monin tavoin alustavaa. Tarkemmassa suunnitteluvaiheessa tutkitaan, onko taide paras ratkaisu julkisivujen laadukkaaseen toteutukseen.

7. Hybridikorttelin julkisivut

Tämä seinäpinta luo julkisivun Hervannan valtaväylän suuntaan ja näkyy etenkin autoilijoille sekä valtaväylän toisella puolella oleviin asuinkortteleihin. Isolla julkisivupinnalla on mahdollisuus manifestoida, mistä tulevaisuuden Hakametsässä on kyse, ja luoda voimakkaita mielikuvia koko alueesta. Siihen kannattaa panostaa harkiten ja huolellisesti, punniten vaihtoehtoja heti kun rakentamisen aikataulu alkaa olla selvillä. Pelikadun puolelle rakentuu hybridikorttelin pysäköintilaitos, jossa on myös suuri yhtenäinen seinäpinta. Julkisivut ovat kaupunkikuvallisesti osittain samaa kokonaisuutta.

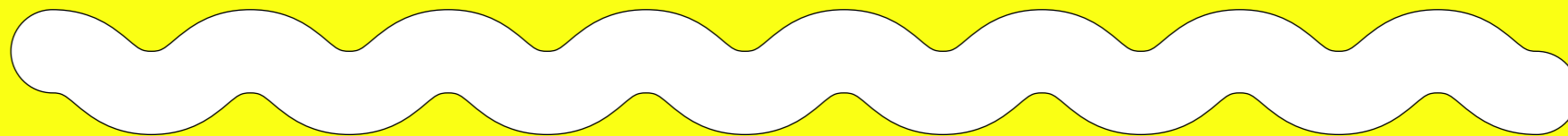
9. Harjoitusjäähalli

Haka 1:sen viereen rakennettavassa harjoitushallissa on myös paljon yhtenäistä seinäpintaa. Sporttiaukion sekä Keltinkadun puolella on erityisesti huomioitava, ettei harjoitushallin julkisivu riitele Haka 1:sen julkisivun kanssa vaan sulautuu luontevasti sen jatkeeksi. Eteläpuolen julkisivu voi jäädä puuston katveeseen, mutta mikäli sen vierestä kulkee kevyen liikenteen reitti, voisi pinnalla toimia pienemmän mittakaavan teos kulkijoiden seuralaisena.

Jos taidetta päätetään toteuttaa osana julkisivuja, päästään parhaaseen lopputulokseen, kun teos suunnitellaan ja toteutetaan yhtä aikaa rakentamisen suunnittelun ja toteutuksen kanssa. Näin teos ei jää irralliseksi elementiksi vaan integroituu osaksi kokonaisuutta.

3.

**Julkisen taiteen
prosessit ja käytännöt
Hakametsässä**

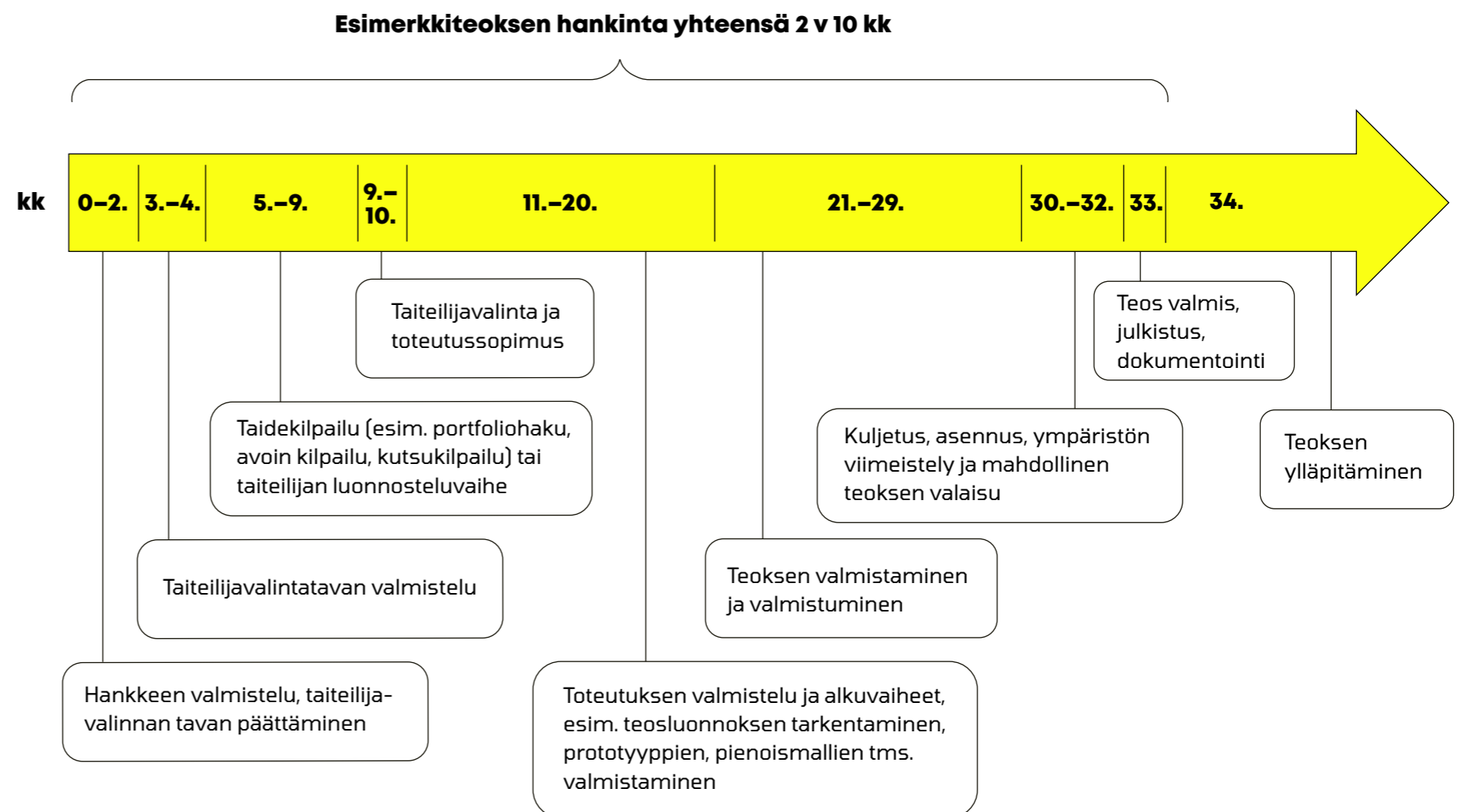

Ideasta valmiiseen teokseen – aikajana pysyvälle ja väliaikaiselle taiteelle

Pysyvän taiteen aikataulu

Pysyvän julkisen tilan teoksen valmistamiseen on hyvä varata aikaa **noin kolme vuotta** hankkeen käynnistämisestä valmiiseen teokseen. Kun teoksen suunnittelu aloitetaan tarpeeksi ajoissa, se saadaan sovitettua rakentamisen ja muun suunnittelun aikatauluihin jouhevasti ja yllätyksiltä ja lisäkustannuksilta vältytään. Taiteilija tarvitsee työlleen aikaa etenkin teoksen suunnittelu- ja luonnosteluvaiheessa, joihin panostettu aika palkitsee.

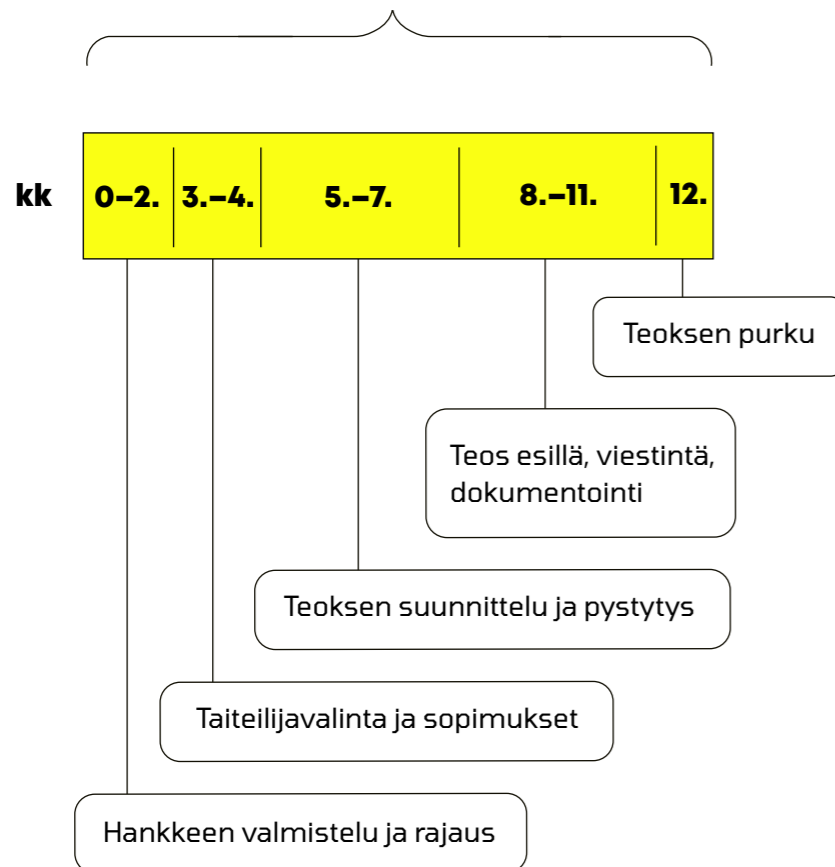
Taiteilijan suunnittelu- ja luonnosteluvaiheen työlle annettu aika palkitsee lopputuloksessa.

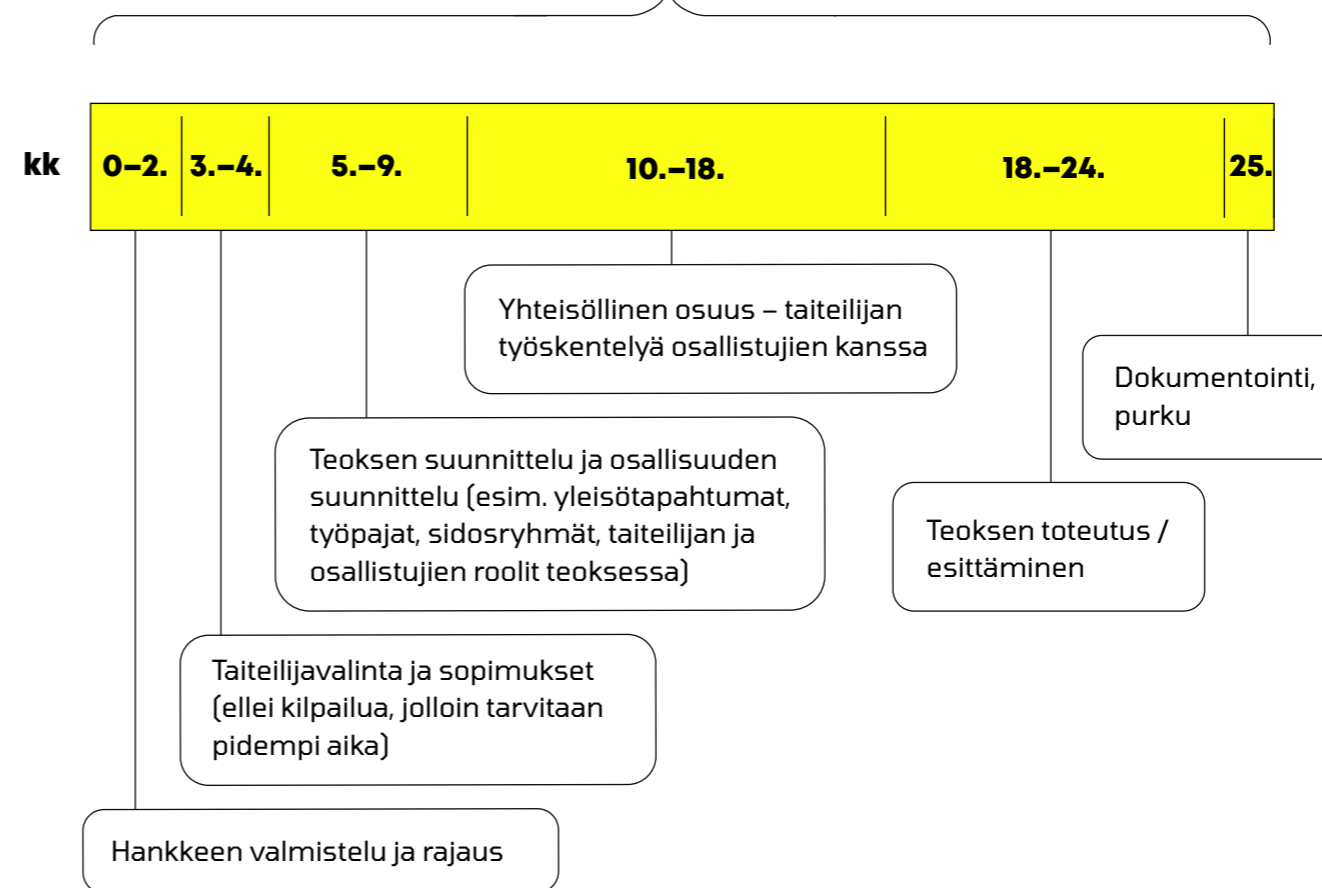
Väliaikaisen taiteen aikataulu

Väliaikaista taidetta on usein ketterämpi toteuttaa kuin pysyvää taidetta. Väliaikaisenkin teoksen laadukas suunnittelu ottaa silti oman aikansa. Hankeaikataulu riippuu täysin projektin laajuudesta. Esimerkiksi työmaa-aitoihin suunniteltava kuva-aihe voidaan taiteilijavalinnan jälkeen toteuttaa reilussa puolessa vuodessa, siinä missä laajaa asukasosallistumista sisältävä yhteisöllinen teosprosessi vaatii aikaa useimmiten vähintään pari vuotta. **Hakametsän kehityshankkeen edetessä on tärkeää suunnitella ja suhteuttaa myös väliaikaisen taiteen toteuttaminen osaksi kokonaisuutta sen laadun varmistamiseksi.**

Vuoden kestävä väliaikainen projekti

Pitkä väliaikainen esimerkkiteos, 2 v. (esim. yhteisöllinen prosessi)

Hakametsässä myös väliaikainen taide on laadukasta ja huolellisesti toteutettua, tuoden oman lisänsä alueen taiteen kokonaisuuteen.

Roolit ja työnjako alueen taiteen toteutuksessa

Tampereen kaupunki on sitoutunut julkisen taiteen toteutukseen, pohjaten valtiollisiin suosituksiin taiteen saavutettavuudesta ja roolista kaupunkitilassa. Kaupungilla on olemassa olevat julkisen taiteen periaatteet, sekä poikkihallinnollinen julkisen taiteen työryhmä (JURY), joka seuraa ja ohjaa julkisen taiteen hankintoja koko kaupungin tasolla. Tämä ohjausryhmä seuraa myös Hakametsä Sport Campuksen julkisen taiteen toteutusta osana omaa työskentelyään.

Julkisen taiteen käytännön toteutus Hakametsässä tapahtuu osana Hakametsä Sport Campuksen kehitys- ja toteutustyötä. Tässä toimivat yhteistyössä Tampereen kaupunki, PEAB sekä YH Kodit, joiden edustajat muodostavat hankkeen projektiryhmän. Taiteen toteutusta osana muuta julkista tilaa Hakametsässä ohjaa Hakametsä Sport Campus -hankkeen projektiryhmä, täydennettynä seuraavilla tahoilla:

Tampereen taidemuseon julkisen taiteen amanuenssi

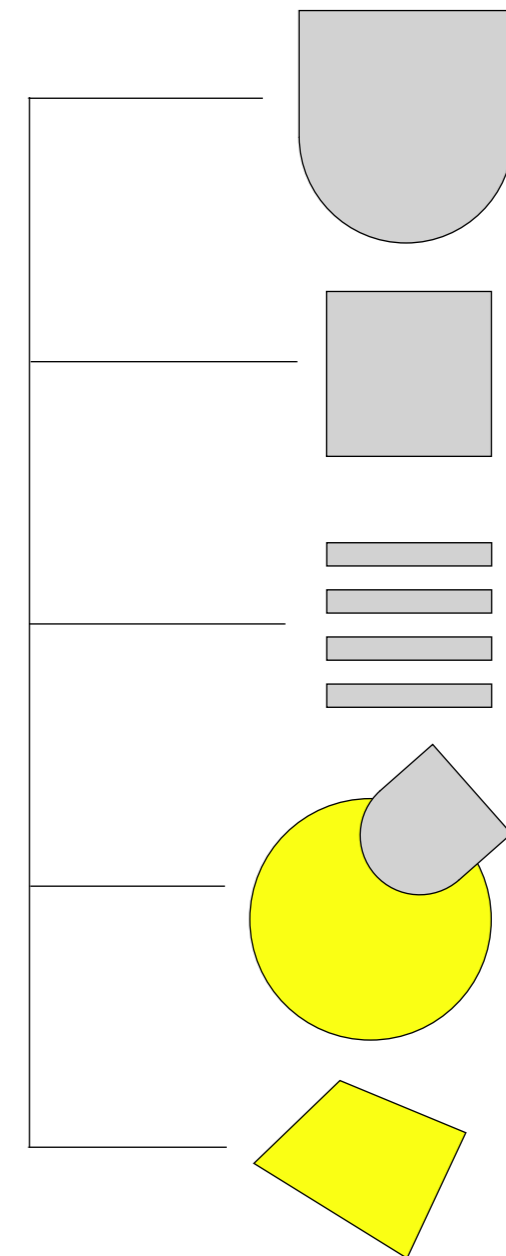
Tampereen taidemuseo on alueellinen vastuumuseo julkisen taiteen osalta koko Pirkanmaan alueella. Hakametsässä Tampereen taidemuseon edustaja toimii taiteen sisällöllisenä asiantuntijana. Tavoitteena on liittää kaupungin omistamiin ulko- ja sisätiloihin tulevat teokset taidemuseon kokoelmaan.

Taidehankkeiden käytännön koordinoinnista vastaava taidekoordinaattori (konsultti)

Taidekoordinaattori vastaa hankkeiden käytännön toteutuksen jouhevuudesta, toimii taiteilijoiden ja tilaajatahon apuna hankkeen kaikissa vaiheissa, koordinoi taiteilijavalintaprosesseja (esim. kilpailujärjestelyt) ja avustaa taidehankkeiden viestinnässä.

Edellä mainitut tahot ovat läsnä kaikissa alueen julkista taidetta koskevissa kokouksissa. Lisäksi ryhmä voi tapauskohtaisesti kutsua kokouksiinsa kuultavaksi muita taideasiantuntijoita (esim. ulkopuoliset kuraattorit, taiteilijat, taidejärjestöjen edustajat). Näin varmistetaan riittävä taiteen asiantuntijuus osana päätöksentekoprosesseja, ja tuetaan syntyvän kokonaisuuden tavoiteltua laatua.

Valmiiden teosten omistajuutta ja huoltoa on käsitelty kappaleessa Teosten omistus, huolto ja elinkaari, sivulla 38.

Taiteilijavalintojen tavat ja sopimuskäytännöt

Julkinen taide toteutuu aina tiettyyn ympäristöön, johon se on suhteessa usein monin tavoin konkreettisemmin, kuin galleriateos suhteessa näyttelytilaan. Taiteilijalta vaaditaan julkisen taiteen hankkeissa oman taiteellisen osaamisen lisäksi kykyä sovittaa työskentelynsä ja teoksensa osaksi laajempaa kokonaisuutta, sen prosesseja ja toimintamalleja. Taiteilijoilla on erilaisia työtapoja ja vahvuuksia, eivätkä kaikkien taiteilijoiden teokset ole sovitettavissa julkiseen tilaan, tai ne eivät ole siellä parhaimmillaan. Onkin tärkeää löytää juuri oikeanlainen tekijä tiettyyn paikkaan, ja tässä valintaprosessissa on usein hyötyä jonkinlaisesta kilpailusta. Julkisen taiteen kentällä on erilaisia vakiintuneita kilpailumalleja kohteeseen sopivan tekijän valintaan.

Taiteilijalta vaaditaan julkisen taiteen hankkeissa kykyä sovittaa työskentelynsä ja teoksensa osaksi laajempaa kokonaisuutta.

Taideteoksen hankinta ei hankintalain näkökulmasta edellytä kilpailutusta. Taidehankinta on hankintalain näkökulmasta aina suoramarkkinointi sillä perusteella, että ainutlaatuisen teoksen voi saada vain tietyltä taiteilijalta. Taidekilpailu ei siksi ole rinnastettavissa hankintalain puitteissa tarkoitettavaan kilpailutukseen, vaan taide-

Taidekilpailun järjestämiseen kannattaavarata riittävästi aikaa, käynnistäen se oikea-aikaisesti suhteessa kohteeseen rakentamiseen ja suunnitteluun.

kilpailu on pikemminkin taidekentällä vakiintunut malli löytää kohteeseen sopiva tekijä, jolta suoramarkkinointi tehdään.

Vastuulliseen taidehankintaan kuuluu päätöksenteon läpinäkyvyys ja avoimuus, joita taidekilpailun järjestäminen tukee. Taidekilpailuilla voidaan lisäksi saada kehitysalueelle näkyvyyttä ja vahvistaa Hakametsästä mielikuvaa laadukkaana kaupunkiympäristönä. Urheilun lisäksi taide omalta osaltaan siis rakentaa alueella kiinnostavaa kaupunkitilaa myös heille, joille urheilu ei ole lähellä sydäntä. Kilpailun järjestäminen on yksi tapa viestiä tästä ulospäin.

Parhaan lopputuloksen takaamiseksi taidekilpailut suositellaan järjestettäväksi Suomen Taiteilijaseuran ohjeiden ja sääntöjen mukaan. Näin ne noudattavat alan vakiintuneita käytäntöjä ja ovat reiluja puitteiltaan, joka puolestaan saa taiteilijat kiinnostumaan. Taiteilijaseuran ohjeistuksissa on mm. määritelty kullekin kilpailutavalle

vähimmäismääräinen kilpailuaika ja kilpailun järjestämiseen kannattaakin varata riittävästi aikaa, käynnistäen se oikea-aikaisesti suhteessa kohteeseen rakentamiseen ja suunnitteluun. Lisäksi kilpailuille saadaan näkyvyyttä Suomen Taiteilijaseuran tiedotuskanavissa ja kilpailukutsu tavoittaa taiteilijat laaja-alaisesti.

Taiteilijavalinnoissa on aina varmistettava riittävä taiteen asiantuntijuus. Kaikkiin kilpailumalleihin on mahdollista yhdistää yleisön kuuleminen erilaisilla tavoilla, kunhan se suunnitellaan osaksi prosessia riittävän ajoissa. Yleisöä voidaan kuulla esimerkiksi äänestyksellä, tietyn käyttäjäryhmän edustajien kautta tai asettamalla teosehdotukset esille näyttelyyn joko paikan päällä, tai erillisessä verkkogalleriassa.

Seuraavalla sivulla on esitelty yleisimmät taiteen hankinta- ja kilpailumallit pääpiirteissään.

Avoin taidekilpailu

- Koko ammattikunnalle avoin kilpailu, jossa taiteilijat laativat kohteeseen teosehdotuksia
- Taiteilijat jättävät ehdotukset nimimerkillä eli palkintolautakunta ei tiedä, mikä on kenenkin ehdotus.
- Etuna on suuri määrä teosehdotuksia (usein 30-100) tiettyyn paikkaan suunniteltuna
- Avoin kilpailu tuo näkyvyyttä kohteelle
- Anonyymiyys vie huomion taiteilijan henkilöstä teokseen, antaen myös tuntemattomille tai uransa alussa oleville taiteilijoille mahdollisuuden menestyä
- Kilpailu avoinna vähintään 4 kk (valmisteluihin varattava 2-3 kk)
- Palkkiot 1.-3. sijoittuneille

Kutsukilpailu

- Taiteen asiantuntija esivalitsee tietyn määrän taiteilijoita, joista tilaaja voi valita, ketkä (yleensä 2-5 taiteilijaa) kutsutaan laatimaan kohteeseen luonnokset
- Saadaan useampi teosluonnos, joita voidaan vertailla keskenään
- Anonyymit ehdotukset, usein viimeistellympiä kuin avoimessa kisassa, sillä jokaiselle kutsutulle maksetaan luonnospalkkio
- Kilpailu avoinna 2-4 kk (valmisteluihin varattava 2-3 kk)

Rinnakkainen luonnostilaus

- Prosessina kuten kutsukilpailu sillä erolla, että taiteilija ja suunnittelijat voivat käydä luonnosprosessin aikana vuoropuhelua
- Sopii kohteeseen, jossa taiteen ja muun suunnittelun kesken on paljon yhteen sovitettavaa
- Useampi ehdotus eri taiteilijoilta
- Kilpailu avoinna 2-4 kk (valmisteluihin varattava 2-3 kk)

Portfoliohaku

- Kustannustehokas ja kevyt tapa saada tietoon suuri joukko kohteesta kiinnostuneita taiteilijoita
- Voidaan jatkaa kutsukilpailuun tai rinnakkaiseen luonnostilaukseen portfolioista valittujen tekijöiden kanssa, tai valita taiteilija suoraan portfolioista, eli aiemman tuotannon perusteella, jolloin ei saada suoria teosehdotuksia tähän kohteeseen
- Hakuvaihe vähintään 1 kk (haun valmisteluihin varattava 2-3 kk)

Suora tilaus

- Taideasiantuntija / kohteen tunteva kuraattori ehdottaa kohteeseen sopivia taiteilijoita
- Tilataan teosluonnos kohteeseen suoraan yhdeltä taiteilijalta
- Nopein tapa edetä
- Ei niin paljoa näkyvyyttä ja prosessi ei ole niin läpinäkyvä
- Ei saada eri taiteilijoiden ideoimia vaihtoehtoja, joista valita

Kilpailuiden palkkiot ja kilpailuihin liittyvät järjestelykustannukset budjetoidaan Hakametsässä osaksi julkisen taiteen kokonaisbudjettia.

Sopimuskäytännöt – Miten teoksen suunnittelusta ja toteutuksesta on hyvä sopia?

Koska pysyvän julkisen teoksen valmistaminen ideasta valmiiseen teokseen on useimmiten vuosia kestävä prosessi, on teoksen toteutuksesta suotavaa sopia erikseen luonnoksen ja toteutuksen osalta. Yleisenä käytäntönä on, että ensin tilaajan ja taiteilijan välillä sovitaan teoksen luonnoksen laatimisesta ja, mikäli luonnos vakuuttaa tilaajan ja se on toteutuskelpoinen kohteen reunaehtojen puitteissa, sovitaan teoksen toteutuksesta erillisellä sopimuksella. Kutsu- ja avoimissa taidekilpailuissa sekä rinnakkaisessa luonnostilauksessa luonnos syntyy kilpailuehdotuksen muodossa, ja kilpailuohjelma korvaa luonnossopimuksen.

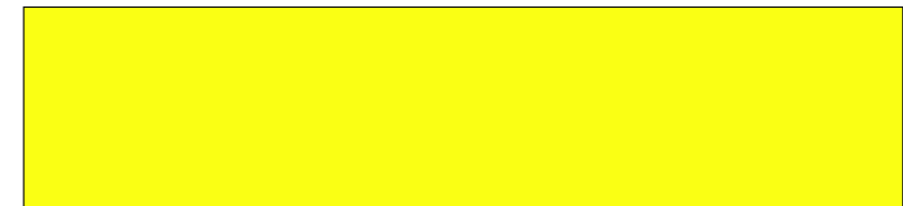
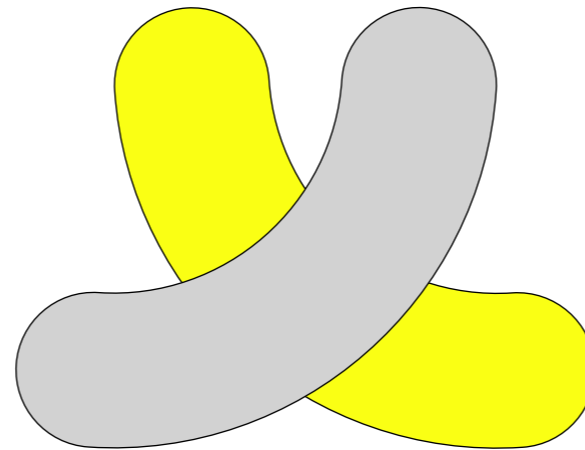
Luonnossopimus

Luonnokset kannattaa tilata jo hankkeiden valmisteluvaiheessa, kun teoksen tuleva sijaintipaikka alkaa olla hahmollaan. Näin teos saadaan yhteensovitettua jouhevasti muun suunnittelun kanssa suunnittelun ja rakentamisen edetessä. Taiteilijan teosluonnos sisältää aina ainakin kuvauksen teoksen ilmeestä ja sisällöstä, perustiedot teknisestä toteutuksesta sekä yleensä myös eritellyn kustannusarvion. Hakametsässä taiteilijan luonnosaineiston tulee sisältää myös alustavat tiedot teoksen huollettavuudesta ja sen vaatimasta ylläpidosta, jotta voidaan taata teoksen ilmeen säilyminen tulevina vuosikymmeninä osana alueen elämää ja arkea.

Toteutussopimus

Tilaajan hyväksyttyä teosluonnoksen – tai jonkin teosluonnoksen voitettua kutsu- tai avoimen kilpailun – voidaan sopia teoksen toteutuksesta. Toteutussopimukseen on hyvä kirjata tiedot toteutuksen aikataulusta, vastuunjaosta tilaajan ja taiteilijan välillä, teoksen tavoitellusta elinkaaresta, laskutus käytännöistä sekä tekijänoikeuksista ja teoksen dokumentaation käyttöoikeuksista.

Eri vaiheiden sopimukseen on saatavilla mallipohjia mm. Suomen Taiteilijaseuran kilpailupalveluista, sekä julkiseen taiteeseen erikoistuneista taidekoordinointitoimistoista. Jokainen hanke edellyttää kuitenkin sopimuksen soveltamista jossain määrin, sillä huomioitavat asiat vaihtelevat aina hieman kohteittain.

Teosten omistus, huolto ja elinkaari

Omistus

Taideteoksen omistajan vastuulle kuuluu lähtökohtaisesti teoksen ylläpito ja huolto. Tämän takia Hakametsässä kaupungin hallinnoimiin ulkotiloihin ja kaupungin omistamiin sisätiloihin toteutetut teokset on tavoitteena liittää Tampereen taidemuseon kokoelmaan. Museolla on tarvittava asiantuntemus ja tietotaito taideteosten huollosta ja ylläpidosta. Yksityisomisteisten rakennusten osaksi tai sisätiloihin toteutettavat teokset jäävät Hakametsässä kiinteistö-osakeyhtiöiden omistukseen.

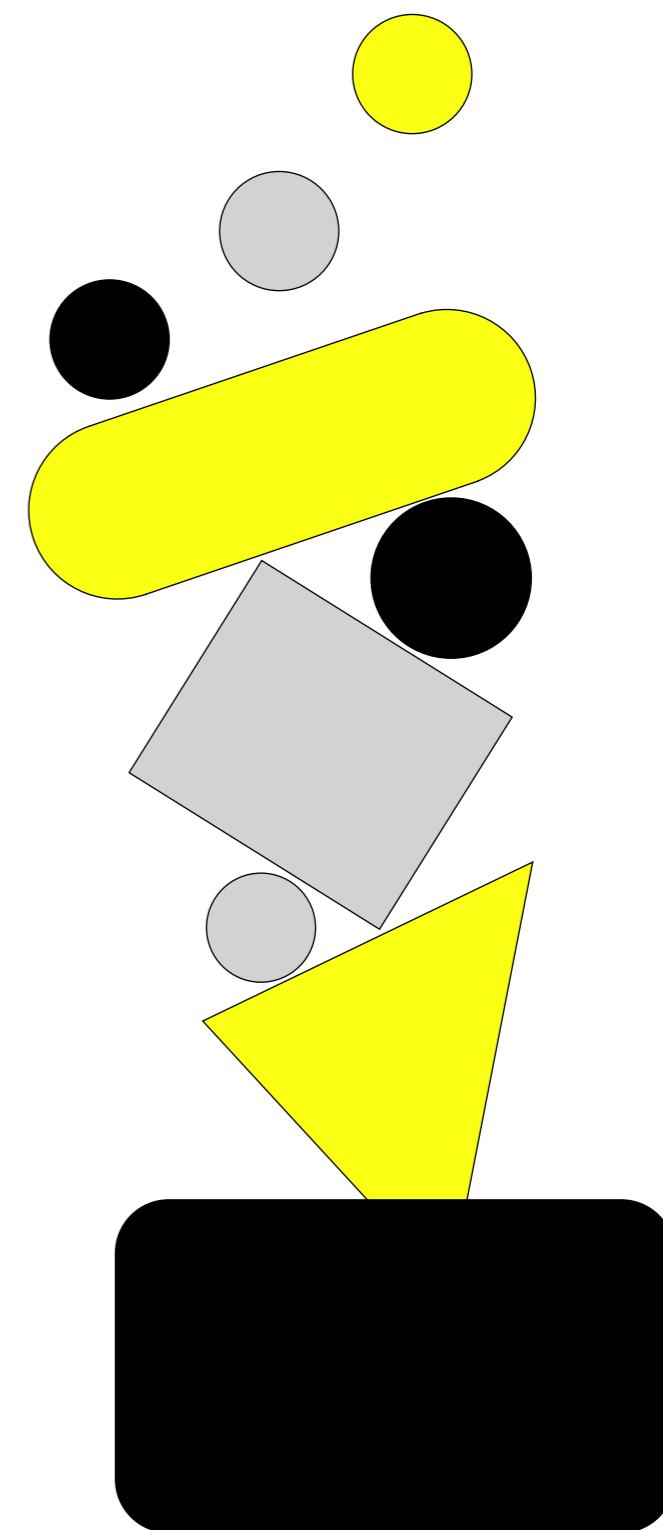
Hakametsän pysyvistä teoksista tavoitellaan mahdollisimman huoltovapaita, aikaa kestäviä ja korkeatasoisia. Julkisessa tilassa teokset väistämättä kuitenkin altistuvat mahdollisesti ilkeille, säätilojen vaihteluille ja muulle julkisessa tilassa tapahtuvalle teoksia kuluttavalle toiminnalle. Seuraavassa on kuvattu tarkemmin, miten näihin teoksen elinkaareen vaikuttaviin asioihin voidaan varautua.

Hakametsässä jokaisen taidehankkeen taiteilija on velvoitettu laatimaan teokselleen huolto-ohjeen.

Teoksen huolto ja elinkaari

Teoksen elinkaarella tarkoitetaan yksinkertaisesti aikaa, joka teoksen on tarkoitus olla olemassa sovitulla paikalla ja säilyä suunnitellussa ilmeessä. Teoksen aiotusta elinkaaresta on järkevää sopia tilaajan ja taiteilijan välillä jo teoksen suunnitteluvaiheessa, jotta taiteilija voi huomioida toivotun elinkaaren esimerkiksi teoksessa käytettävissä tekniikoissa ja materiaalivalinnoissa. Toisaalta tavoiteltu elinkaari on myös teoksen omistajalle tärkeä tieto teoksen huoltoon sitoutumisessa, ja sen vuoksi varteenotettava seikka mahdollisesti jo teos-ehdotuksia vertaillessa.

Hakametsässä jokaisen taidehankkeen taiteilija on velvoitettu laatimaan teokselleen huolto-ohjeen. **Taiteilijat laativat jo luonnosvaiheessa teokselle alustavan huolto-ohjeen, josta käy ilmi teoksen vaatima ylläpito vuositasolla. Teoksen valmistumisen yhteydessä huolto-ohje päivitetään ja täydennetään.** Huolto-ohje sisältää mm. tiedot teoksen valmistamisessa käytetyistä materiaaleista ja tekniikoista, yhteystöhtöjen tiedot, sekä tiedot siitä miten teosta pidetään yllä sille aiotussa ilmeessä vuosien saatossa. Huolto-ohjeessa on siis kuvattuna esimerkiksi teokselle suositellut puhdistustavat tai korjaustavat ilkeiden sattuessa. Lisäksi huolto-ohjeessa on dokumentaatiokuvat teoksesta vastavalmistuneena, jotta myöhemmin tiedetään mihin ilmeeseen ylläpito tähtää.

Rahoitus

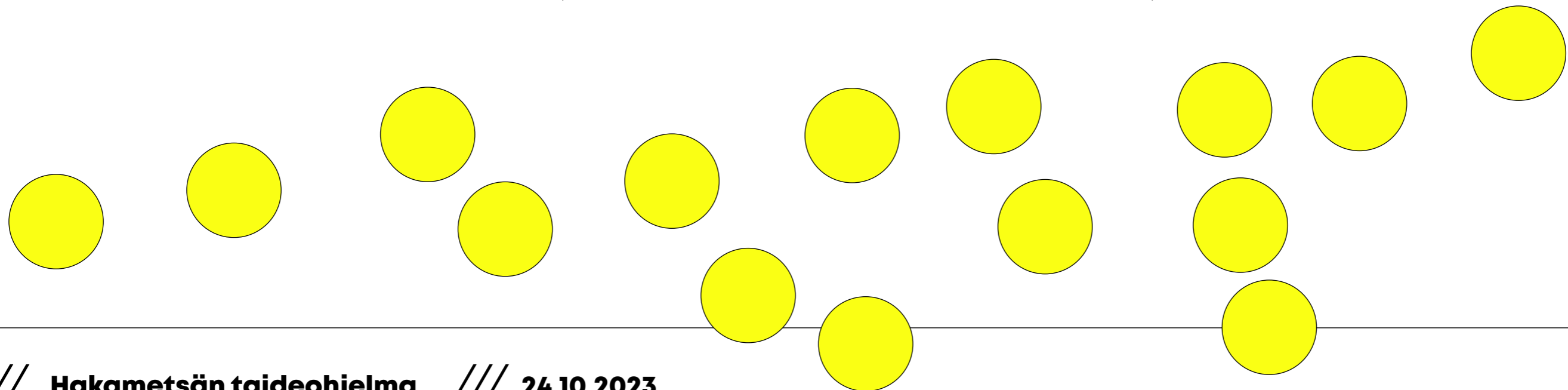
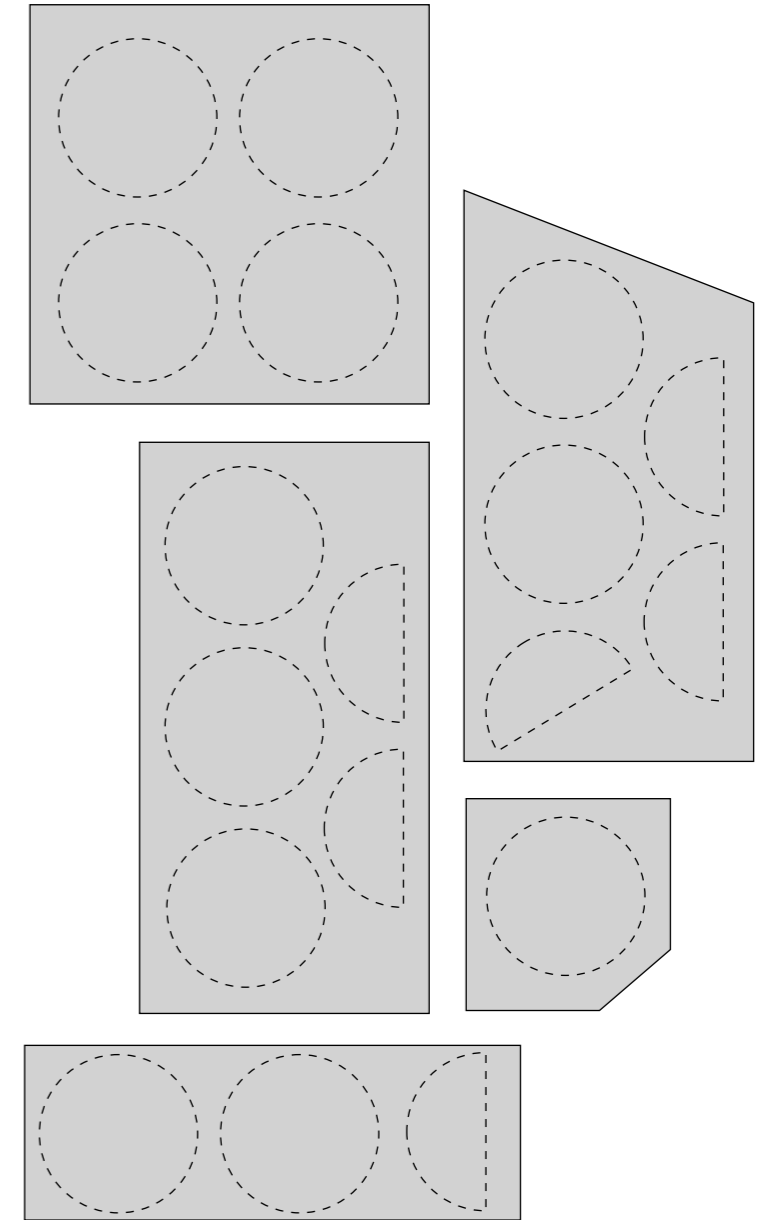
Julkista taidetta voidaan rahoittaa eri tavoin sekä julkisin että yksityisin varoin. Tampereen kaupungilla on käytössä valtakunnallisesti suositeltu julkisen taiteen prosenttiperiaate, mikä tarkoittaa, että tietty osuus rakentamisen budjetista käytetään taiteen hankintaan (tavanomaisesti 0,5 %-2 %). Kaupungin sitoutuminen prosenttiperiaatteeseen nojaa valtakunnallisiin suosituksiin.

Nykyisin Hakametsän kaltaisissa suuremmissa aluekehitys- ja rakennushankkeissa melko yleistä on rahoittaa teokset ns. rahastomallin kautta, jossa alueen rakennuttajilta kerätään toteutussopimuksen yhteydessä rakentamisen laajuuteen perustuva taidemaksu. Yleensä maksu on suuruudeltaan n. 10 € / rakennettu kerrosneliömetri.

Hakametsään on rakentumassa noin 100 000 kem². Hakametsän taiteelle olisi siis rahastomallilla mahdollista muodostua arvioilta yhden miljoonan euron alueellinen taidebudjetti, jolla voitaisiin toteuttaa esimerkiksi:

- 1–2 isompaa taideteosta (ka. à 200 000 euroa sis. koordinointi- ja kilpailukulut)
- 2–3 pienemmän mittakaavan taideteosta (ka. à 120 000 euroa sis. koordinointi- ja kilpailukulut)
- 2–3 julkisivuteosta (ka. à 100 000 euroa sis. koordinointi- ja kilpailukulut, olettaen, että julkisivuun integroidessa osa teoksen materiaalikuluista katetaan rakennushankkeessa)
- Yksi isompi väliaikainen / yhteisöllinen teos (à 150 000 euroa sis. koordinointi- ja kilpailukulut)
- 2–3 pienempää väliaikaista teosta (ka. à 40 000 euroa sis. koordinointi- ja kilpailukulut)

Nämä ovat alustavia esimerkkejä taiteen rahoitusmahdollisuuksista. Perittävistä taidemaksuista sovitaan rakennuttajien kanssa toteutussopimuksissa, jolloin tarkentuu myös alueen taidebudjetti ja sen jakautuminen eri teoksille.

Toteutusaikataulu

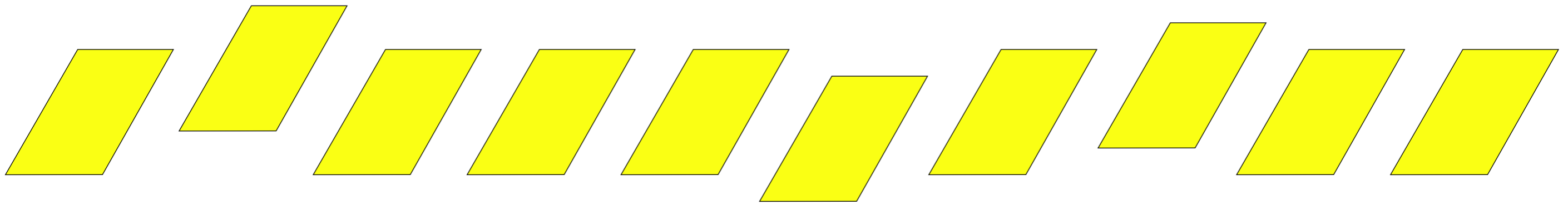
■ Hakametsässä taiteen toteutus nivotaan osaksi rakennushankkeiden toteutuksen rytmiä. Tämän ohjelman laatimisen yhteydessä taiteen toteutuksen aikataulua on alustavasti tarkasteltu oheisen kaavion mukaisesti. Teosten toteutus on kuitenkin sidoksissa rakentamisen aikatauluihin, joten aikataulua tarkastellaan vuosittain siten, että tarvittaessa jonkin teoksen toteutusta on mahdollista aikaistaa tai lykätä sen mukaan, kuinka saavutetaan luontevin yhteensovitus.

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
Kokonaiskuva	Taideohjelma valmistuu	Järjestäytyminen ja valmistelu	Alueen taiteen toteutus edellyttää kokonaistyöryhmän tapaamisia n. puolivuositain ja lisäksi yksittäisten hankkeiden tiimoilta tarpeen mukaan (mm. taiteilijavalinta, kilpailutavan valinta). Nämä päätökset voidaan myös delejoida pienemmälle työryhmälle / jurylle.									
Väliaikainen taide	Väliaikaista taidetta toteutetaan rakentamisen aikana ja sen rytmissä eri puolille aluetta.											
Sporttiaukion teos			Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus								
Aineeton yhteisöllinen teos			Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus								
Haka 1				Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus							
Haka 1:n itäpuoli					Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus						
Neljänkulman-aukion teos						Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus					
Asuinkorttelin teos							Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus				
Julkisivuteos 1						Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus					
Julkisivuteos 2							Hankevalmistelu	Teoksen suunnittelu ja toteutus				

● Valmis teos!

4. Yhteenveto

Tulevaisuuden Hakametsä on urheilua, opiskelua, asumista ja palveluita yhdistävä pienoiskaupunginosa, missä julkinen taide tukee ja syventää kiinnostavan kaupunkitilan muodostumista ja pelaa yhteen alueen kokonaisuuden kanssa. Taide Hakametsässä ammentaa liikkeestä ja liikkumisen ilosta. Se liikuttaa niin kehoa kuin mieltäkin.

Keskeisiin julkisiin ulko- ja sisätiloihin sijoitettavat pysyvät julkiset teokset asettuvat osaksi ympäristöään ja luovat merkityksiä useille sukupolville vuosikymmeniksi eteenpäin. Väliaikainen taide puolestaan rytmittyy alueen rakentamisen kanssa ja tarjoaa kiinnostavaa sisältöä, kommentteja ja kuulumisia Hakametsästä työmaan edetessä.

Taide toteutetaan vastuullisesti ja saavutettavuuden eri tasot huomioiden. Taiteen valintaprosesseissa on aina mukana alan asiantuntijoita ja alueen taidetta suunnitellaan ja toteutetaan kokonaisuutena. Taidehankkeiden rahoitus toteutetaan alueellisenä kokonaisuutena, ja teosten suunnittelu ja toteutus nivelletään rakentamisen suunnittelun ja toteutuksen rytmiin parhaan lopputuloksen saavuttamiseksi.

Tervetuloa mukaan!

- Ohjelman laatimisesta on vastannut nykytaiteen ja julkisen tilan yhteensovittamiseen erikoistunut suunnittelu- ja konsulttitoimisto Public Art Agency Finland. Ohjelma luo pohjan ja lähtökohdat taiteen tarkemmalle suunnittelulle tulevina vuosina. Työtä on ohjannut Tampereen kaupungin, Tampereen taidemuseon sekä Hakametsä Sport Campuksen kehityshankkeen edustajista koostuva ohjausryhmä. Taideohjelma on valmistunut 24.10.2023.

*Taide Hakametsässä
ammentaa liikkeestä ja
liikkumisen ilosta. Se liikuttaa
niin kehoa kuin mieltäkin.*

**HAKAMETSÄN
TAIDEOHJELMA**

24.10.2023

**Hakametsä
Sport Campus**

**PUBLIC ART
AGENCY FINLAND**